

פרשת פנחס

שיעורים על פרשת השבוע שזכינו לשמוע מפי כ"ק מרן רבינו שליט"א במשך השנים

תשפ"א

יו"ל ע"י המכון להוצאת דברי רבוה"ק מספינקא
הרה"ח ר' נפתלי בינג הי"ו

[תרמ"א] במדרש, בדין הוא שיטול שכרו. הגם דכתיב מי הקדימני ואשלם. רק ע"י שמסר נפשו ומסירות נפש הוא בכלל הקדימני".

מבואר השבוע בפרשה שאמנם פינחס היה משבט הכהונה אך עדיין לא משחו אותו. אך צריך להבין כי אם מגיע לו להיות כהן מחמת הייחוס הלא יכלו כבר למושחו לכהן, ומה השתנה כעת שהמדרש מבאר שהמתינו שיקבל שכרו מן הדין?? והשפת אמת תמה ביותר, וכי יש מישהו בעולם שהקב"ה חייב לו? והלא הפסוק אומר 'מי הקדימני ואשלם', ומבארים, מי נתן לאדם בית כדי שיקיים בו מצוות מזוזה וכן מי נתן לאדם בגד שיכול בזכות זה לקיים מצוות ציצית, וא"כ ה הפשט שפינחס ראוי לקבל את הכהונה על פי הדין?

ידוע הווארט של השפת אמת על הפסוק, 'ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו'. השבוע אנו קוראים בפרשה גם את עניין הקרבנות. מדוע האדם צריך להביא קרבן? מבאר השפ"א שהרעיון הוא לעורר באדם את הנקודה לקרב את כל מה שיש לנו לקב"ה. כלומר להכיר בכך שהקב"ה מוליך את האדם בכל דבר. וזה נקרא להקריב את האדם לקב"ה. ויותר מזה מבאר הפרי הארץ גם עצם זה שאנו יכולים להכיר שהקב"ה נותן לנו הכל גם זה מאיתו. וזלה"ק: 'אף מיעוט נקודת אמונתו בו יתברך, גם כן מאיתו יתברך'. וזה הפשט בפסוק 'ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כ- מעשהו', הקב"ה עושה עמנו חסד כה גדול שאף שהוא עצמו עושה את החסד, מחשיב לאדם כאילו הוא עצמו עשה זאת ועוד נותן לו שכר על כך.

מהו לשון הקדימני? על פי הספה"ק ישנו עולם עליון מאוד הנקרא אדם קדמון. ורק מי שמגיע לזה העולם אזי בדין הוא שיטול שכרו. כיצד מגיעים למקום זה? אנו יודעים שיש סיבה ויש שיבת כל הסיבות. כמו כן עילה לעילת כל העילות. אדם מגיע לשיעור, יש לו סיבה מדוע הוא הגיע, אך הקב"ה הוא זה שמסובב כל הסיבות גרם לכך שתגיע לשיעור. כמו כן יש עילה שזהו הרצון לומר את השיעור, ועילת כל העילות זהו הקב"ה שהכניס באדם את הרצון לבוא לומר את השיעור, והרצון הזה מגיע ממקור אין סופי גבוה מאוד – וזהו הפשט מי הקדימני שחי בכזו בהירות שמלה כל הזמן ובכל דבר את עילת העילות וסיבת הסיבות וממילא הוא מתקשר עי"כ למקור העליון שממש השתלשל ובא הרצון של המעשה שעשה. *קשר זה הינו והתכלית של בריאת העולם*, שהקב"ה יצר מהאין – יש. ועבודת האדם הינה להחזיר את היש למצב של אין!

א"כ יוצא שהעשייה עצמה היא מאת ה' כפי שאמרנו לעיל לולי שהקב"ה היה נותן לי בגד כיצד הייתי מקיים מצות ציצית... אך העבודה שלי היא להכיר בזה שהכל מאיתו ית' לחלוטין.

"ושילים לפנחס מדה במדה על ידי שמסר נפשו למות זכה להיות חי לעולם, וע"י שמסר גם הכהונה כדאיתא בזוה"ק דמאן דקטיל נפשא פסול לכהונה, נמצא שידע פינחס שיאבד הכהונה על ידי זה ואעפ"כ נלחם מלחמת ה' כדי לקדש שם שמים ולכפר על בני ישראל". פנחס סיכן את עצמו ונכנס למקום שידע שיכול ליהרג שם. ובכל זאת קנא קנאת ה' צבקות ומסר את נפשו למיתה. על כן נתן לו הקב"ה שכר כזה שיחיה לעולם! השבוע כותב הפרי הארץ זי"ע, ומבאר את מאמ"ח 'מאן דאית ביה יראה לית ביה חוסר כלל'. כלומר – מי שהולך בדרך של אמונה לא יחסר לו דבר. אמנם האדם בדרך כלל מצפה שאם הוא עובד עבודת ה' רוצה לראות גם את הישועה... (וכמו שאומרים בדרך מליצה על אותם שקוראים קריאת שמע אך פותחים סדק קל בין האצבעות לראות עם כבר הגיעה הישועה)... הכח העצום של פינחס היהשלא זו בלבד שלא ציפה לתמורה על מעשיו אלא אף ידע שבמעשה זה הוא גוזר על עצמו בידול מוחלט לעולם משבט הכהונה משום שהורג נפש לא יכול לשרת.

פתחנו לעיל בשאלה, הלא יכלו למשוח את פינחס לכהן מחמת ייחוסו ומה היו צריכים לחכות שיזכה בדין? [תרל"ט] "מי הקדימני ואשלם וכל שילום שכר של הבורא ית' הכל בחסדו? אך יש שזוכה למתנה וחסד זה על פי מידת הדין. ואיתא עלה במחשבה לברוא העולם במידת הדין וראה שאינו מתקיים ושיתף עמו מידת הרחמים..."

בפרי הארץ וכן בכל הספה"ק ידוע המושג ג' קווים. יש חסד, גבורה, והממצע ביניהם היא מידת התפארת. אצל אברהם אבינו ע"ה למשל רואים שהיה קו ימין איש החסד שהפקיר את עצמו לגמרי לכל העולם. המים הם ג"כ רומזים לחסד, ובמשל המים דרכם לשטוף את הכל ואין להם איזה כלי שיצמצם אותם. לשם כך באה מידת הגבורה

והצמצום. מידת הגבורה שהיא גם רומזת להנהגתו של יצחק ע"ה, היא מכינה כלי להכיל ולהגביל את המים. אך שניהם חייבים זה את זה, כי אם נעשה גבורות בלבד לא נוכל לחיות כאן בעולם, שכן כל דבר שלא נעשה בדיוק כפי שצריך זה כבר לא טוב... ומצד שני גם חסד לבד לא יכול לשלוט וכפי שהפרי האר מבאר שאין מבדיל בין שוע לדל ובין צדיק לרשע. יעקב אבינו ע"ה גילה לנו את הדרך הממצעת – היינו שגם בחסד עצמו ישנו חסד שמתבטא על ידי גבורות. למשל אם אני יודע שהשפעה מסוימת תזיק לפלוני ואני מונע ממנו את ההשפעה הזו (כמו, לא לתת לילד יותר מדי ממתקים שלא יינזק) הרי שעשיתי עמו חסד, רק שהחסד בוצע על ידי גבורה, כולמר על ידי שצמצמתי ולא השפעתתי את החסד הזה. וכן ישנן גבורות שהן מתבצעות על ידי חסדים. כגון, פחד שגורם לאדם להתקרב לבורא וכדו'. ובשם הרה"ק בעל התניא זי"ע מבאר בשם רבו המגיד, את הפסוק 'יעקב אשר פדה אברהם' ומבאר כיצד יתכן הדבר? ואמנם הפשט הפשוט הוא מה שהציל הקב"ה את אברהם מהאש באור כשדים היה כדי שיבוא יעקב אבינו ע"ה לעולם וימשיך את שושלת עם ישראל. אך הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע מבאר בשם רבו הבעש"ט הק', שהטעם לכך היה כדי שיבוא יעקב אבינו ע"ה וילמדנו את הדרך הממצעת. שכשאדם רוצה לעשות חסד עם השני אך לבסוף הלך השני וגרם לי עוֹל באותו הרגע מתחלף החסד בגבורה. אך על ידי הרחמים אפשר לנווט את זה בחזרה לחסד, כשאדם לא יקפיד על השני ויחפש נקודות של זכות שלא התכוון להרע לו וכדו'...

א"כ העבודה של האדם היא למצוא מיד את הדרך הממצעת שתביא לאיזון בין שני הצדדים, בין החסד לגבורה. ובין הנצח להוד, ובין החכמה והבנה וכפי שנבאר בהמשך אי"ה.

אנו מוצאים אצל אברהם אבינו את ישמעאל וכן אצל יצחק את עשיו, שניהם הם תוצאות של חסד ללא גבורה וגבורה ללא חסדים... אך אצל יעקב אבינו על אף כל המעברים שעבר בחייו נקראת מיטתו שלימה! יען שלימד אותנו להשתמש בשני המידות גם יחד, לא שהחסד יפרוץ ללא דין וללא הגבלה ולא שהגבורה תכבה את החסד. ודוגמא לדבר, אדם צריך לצאת לרחוב ומצד שני צריך לצאת לרחוב עם הגבלות כדי שלא ייכשל במה שלא צריך, אך לא נגיד לו להישאר בבית. כל זמן שאדם מוצא את הדרך האמצעית הוא עוסק בקיום העולם, כי כך ברא הקב"ה את העולם במידת הדין יחד עם שיתוף של מדת הרחמים. וכבר התבטא האמרי חיים זי"ע ואמר 'צריך להיות טוב לכל אחד, אך לא בהכרח ביחד עם כל אחד'... כלומר לעשות חסד עם השני אבל לא כדי שאפסיד מצד השני את כל ההשקפה שלי... אנו מוצאים בפרשה קודמת את בלעם שרצה לקלל את ישראל, ולבסוף בגללו נתברכו בני ישראל. וזה מלמד אותנו יסוד עצום לקחת תמיד את נקודות השפל שלנו וללמוד ולהעצים אותם ולגלות דרכם את החיובי שבנו. וכמו כן הקב"ה ברא את מצוות התשובה, אך לא ניתן להגיע לתשובה ללא שנפלנו קודם לכן. אמנם אדם צריך לעשות א תכל ההשתדלות שלא ייפול. אמנם כשנפל יש לו את ההזדמנות של התשובה... וכן הבאנו פעמים רבות בשם ר' אשר זי"ע, שלאדם יש פרשת דרכים או יאוש או גאווה, כשחי בגאווה הוא מגיע דרכה להפקרות, וכשלא מוצא את הגאווה שלו הוא נכנס לייאוש. אך הדרך הממצעת בין שניהם היא ההכנעה –

ההכנעה מלמדת את האדם להתמודד עם המידה המגונה שמצא בו ולא להתכחש לה, וזה מוריד לו את הגאווה, ומנגד כדי שלא יבוא לייאוש הוא מבקש ומחפש את העזר אלוך ממעל שמוכיל אותו לדברים נפלאים על אף המידות הרעות שלו.

זה היה כוחו של פנחס! וכפי שמבאר הרה"ק בעל המאור עיניים זי"ע שאותה קנאה שקנאו כולם במעשה זמרי בן סלוא, הפך פינחס לקנאת ה', על ידי שלמד דרך זו לְמַצֵּעַ כל דבר ולהפוך כל מצב על ידי ימין שמאל אמצע. ובמקום ליפול עם הקנאה הזו, הוא עבד על עצמו שעל אף שמצד אחד מידת החסד בערה בו, ומנגד מידת הגבורה הזהירה אותו שלא ייכנס לזה פן ייהרג, אך הוא נקט בדרך הרחמים שהם השילוב של שני המידות גם יחד כדי לעורר רחמים על כלל ישראל ולכפר עליהם כפי שכותבת התורה הק' 'ויכפר על בני ישראל'.

זהו בעצם תפקידו האמיתי של הכהן, ועד שלא בא פינחס וגילה זאת היה חסר בשלמות של שבט הכהונה, ולא רק אלא בכל דרך ותכלית עבודת ה' בעולם כולו – השילוב של מידת החסד עם הגבורה על ידי המתקתם במידת הרחמים.

"ומי שמוסר נפשו באמת בעבור תורת ה' ומצוותיו כפינחס, אז בא לבחינת הנהגה ראשונה שעלה במחשבה וזוכה במידת הדין לקבל שכרו"...

מסירות נפש הינה כמו כן כל מצב שאדם נותן הכנעה לרצון ה', ולסיבת כל הסיבות שביארנו לעיל, הרי שהכנעה זו נקראת מסירות נפש לכל דבר ועניין. וכמו שביארנו בשבוע שעבר שכל כאב כלשהו יש בו מסירות נפש כפי שבעת יציאת הנשמה מן הגוף זועקת זעקה הנשמעת מסוף העולם ועד סופו, כמו כן כל כאב שהאדם נותן שם הכנעה למצב הנתון, הרי הוא ממש כמוסר נפשו.

מוסר נפש הוא אחד שעל ידי הכנעתו מחזיר בחזרה את היש לאין, ואין זה מבאר השפ"א היה במחשבה ראשונה שרצה הקב"ה לברוא העולם במידת הדין

ועל כן זהו הפשט שבדין בא ליטול את שכרו – היינו שעל ידי שהחזיר את המידה שהשתלשלה מהאין בחרה לשורשה, זכה לקשר את כל העולמות ולקיים את העולם לתכליתו, ולכן זכה מן הדין בכהונתו כהונת עולם.

נסיים עם יסוד עצום נוסף של השפת אמת זי"ע, [תרמ"ב] במדרש שאמרו השבטים הראיתם בן פוטי זה שפיטם אביו עגלים לע"ז... מק' השפ"א זי"ע, לכאורה צריך להבין הלא לא יתכן לומר שבני ישראל גיבו את מעשהו של זמרי ובודאי הסכימו כולם פה אחד שצריך להיפרע ולנקום ממנו, אך א"כ מדוע התחילו לדבר נגד פינחס באומרם בן פוטי זה וכו'? אך היסוד עצום הוא מאוד, כי אדם עסוק תמיד במצבו של השני! וכבר ביארנו בתפילה שאומרים בזמירות של שבת קודש, 'עלי ועל כל בני ביתי ועל כל הנלווים אלי ועל כל בני ישראל עמיה'... שאדם תחילה צריך למצוא את עצמו היכן הוא נמצא בעבודת ה', ולאחר שעובד עם עצמו כבר מקרין על כל הסביבה ואז יכולים גם בני ביתו לקבל ממנו השפעה ולאחר מכן הולך המעגל ומתרחב לכל הנלווים אליו ולכל ישראל... א"כ החידוש הוא שכל הקאנה שקנאו בני ישראל במעשה זה, נבע הכל מאדם אחד! קנאתו של פינחס שהקרינה על כל סביבותיה. וזהו בקנאו את קנאתי בתוכם! שרק בזכותו הצליח לפעול אצל כולם את הקנאה של חילול ה'. אך א"כ באמת מדוע כולם נמנעו ורק הוא פעל לבדו? מבאר הבעש"ט הק' שישנם שני שלבים בכניסה להיכל המלך. המלך מזמין אדם לבוא אליו. בשלב הראשון האדם רואה מחסום של אריות ונחשים וכו'... ויירא מאוד. אך מכיון שהמלך קורא לו מתגבר בכל זאת ומתקרב, ואז רואה שהכל היה דימיון בלבד ואין שום אריות ושום נחשים ואין שום מחסום, ומוצא את עצמו בחצר הארמון של המלך, וכל השרים מריעים לו וזורשים בכבודו וטוב לו שם מאוד. אך בכל זאת המלך קורא לו והוא הגיע בס"ה לחצר הארמון. מתחיל להתקדם בשנית ואז שוב רואה מחסום של אריות ונחשים ודברים מפחידים עד מאוד. כעת זה השלב השני בו הוא נמדד. אם הוא אמיתי, וכל מה שמעניין אותו זה צו המלך, הרי שיתגבר בשנית ויילחם עד שיגיע אל המלך. אך מי שאינו דורש את המלך, יחזור לחצר הארמון שם הרי יש לו כבוד גדול ומה לו בארמון המלך... ר"ל. ועל כן אמרו כולם את התירוץ של 'ראו בן פוטי זה' והסתפקו במחאתם השקטה... אך פינחס שקינא באמת קנאת ה' צבקות, לא שם ליבו לכל זה ומסר נפשו בעבור כולם.

*

'איני = יודע'

'בפסוק לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעט וכו'. לכאורה מיותר הסיפא למעט תמעט? ויש לומר כי יש ב' בחינות מרבה וממעט'...

מצינו בפרשה את עניין בנות צלפחד שבאו ליטול חלק ונחלה בארץ בירושת אביהן. ובעניין זה בא השפ"א זי"ע ללמדנו יסוד נפלא בעבודת ה'. אך תחילה מקדים את תחילת פרשה זו בה מצוה הקב"ה על חלוקת הארץ. מק' השפ"א, מדוע צריכה התורה הק' לכפול לרב תרבו ולמעט תמעטו, הלא ידוע שמכלל הן אתה שומע לאו, ודי היה בכך שיכתבו לרב תרבו וממילא נבין שלמעט תמעטו? מיסד השפ"א כי ב' בחינות הן, לרב – לשון גדלות, ולמעט – לשון שפלות. ב' דרכים הן בעבודת ה'. זה שחי בגדלות, ימצא בכל דבר את הגדלות שבדבר, וזה שחי בשפלות תמיד ימצא את ההכנעה והשפלות שבדבר, וזה על אף שהם חוויים את אותה החוויה או לומדים את אותו הלימוד. אמנם

שתי בחינות אלו הינן גם ב' מיני נפשות שיש באדם. יש אדם שנפשו בנויה לחיות כל דבר מתוך שפלות, ויש שאינו מסוגל לחיות כל הזמן בשפלות. ונבאר:

'מצינו מידת הענוה כדכתיב כי אתם המעט שממעטיין עצמכם. ומצינו גם כן ויגבה לבו בדרכי ה' שיש מי שחפץ להרחיב לבו בהשגת התורה וכוונתו לשמים גם כן. אם כי הענוה עלתה על כולם'.

מובא, כשעלה משה למרום אמרו מלאכי מעלה, מה לילוד אשה בינינו כלומר מדוע תינתן התורה הק' לילוד אשה שעתידי לחטוא? ענה להם הקב"ה: כלום יש יצר הרע ביניכם?... כלומר – הטעם שזכינו לקבל את התורה אינה משום גדלותנו אלא להיפך מחמת החיסרון של האדם שיש לו יצר הרע. וא"כ כשאדם חי 'חטאתי נגדי תמיד' ו'מכאבי נגדי תמיד', זוכה להגיע ל'שיויתי ה' לנגדי תמיד'. וזו דרך עבודת ה' בשפלות לאמר, 'בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין', ומכאן האדם לְמַד שאינו יכול לעמוד נגד היצר אלא על ידי התורה הק'. וא"כ העניו תמיד יחפש וימצא בכל דבר את הבחינה של הענוה והשפלות.

מנגד, הרוצה ללמוד את התורה מתוך גדלות, זהו 'ויגבה לבו בדרכי ה'". אותו אדם לא מסוגל בנפש שלו לחיות כל הזמן מתוך שפלות, אלא רוצה ללמוד עוד דברים בתורה הק'. אך מדגיש השפ"א בתנאי שיגבה להו בדרכי ה', לא לשם גדלותו בידיעת התורה אלא גם זה לשם שמים. אם כי, מוסיף השפ"א לפי שיטתו לאורך כל הספר, בחינת הענוה עולה על כולם. וזלה"ק:

'ועל זה כתיב אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים רצה לומר אם הכוונה לשם שמים אף המרבה טוב כנ"ל'.

מבאר השפ"א, לכאורה מה כוונת המשנה 'ובלבד' שיכוון לבו... האם הפירוש הוא על המרבה או על הממעיט? ובשלמא הממעיט כבר ביארנו שהוא בחינת השפלות, שבכל דבר מחפש למצוא את הנהגת ה' ויודע שהוא עצמו אינו יכול בלי סיוע ועזר אלו, ממילא מגלה ומפרסם בכל דבר את שם השי"ת... אמנם אותו שלומד מתוך הגדלות כדי להרחיב לבו בהשגת התורה, יש לו סכנה שמכיון שאינו מחפש כל הזמן רק את השפלות מחמת שנפשו אינה בנויה לכך, על כן יכול לבוא לידי גאווה שיש לו ידיעות בתורה הק', והוא השיג אותן. זהו ובלבד שיכוון לבו לשמים.

מספרים על הרה"ק ר' זושא זי"ע, שאמרו עליו שכשיבוא לשמים ישאלוהו, האם למדת תורה? והוא יענה, לאו. האם קיימת מצוות? והוא יענה: לאו. א"כ 'יפסקו' את דינו שילך ל'גיהנם'. וכשיליכוהו ל'גיהנם' ובעצם יביאוהו לגן עדן, יאמר הרבי ר' זושא: אם כל כך טוב ונעים כאן בגיהנם, מי יודע איזה עונג יהיה בגן עדן... וכן היו אומרים על הרה"ק מקו'ניץ זי"ע שכשהושיבוהו במקומו בגן עדן עדיין לא האמין כלל שהוא זכה להגיע לגן עדן.

'ובלבד שיכוון לבו לשמים, רצה לומר אם הכוונה לשמים אף המרבה טוב כנ"ל'.

זו היתה דרכם של הצדיקים, שתמיד חיו בשפלות ולא האמינו שהם ראויים למשהו, ואם כבר יש להם זכנו לטוב הרי זה מתנת השי"ת ולא מצידם כלל.

'ובדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו. ומי שבחר דרך הענוה הקב"ה מזמין לו הכל באופן שיומשך לו ענוה גם מהשגת עצמו שזוכה להשיג בתורה הכל מביאו להענוה. וכן הבוחר בבחינת המרבה הקב"ה מזמין לו לבוא על ידי ההשגות להתרחבות הלב'.

בדרך זו מבאר בספר הקדוש תפארת שלמה את הפסוק בברכת כהנים, 'ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם'. כשהכהן מברך את כלל ישראל הוא אינו חושב כלל על גדלות עצמו, אלא יודע שכל עיקר הברכה היא כשמברך מחמת שהתורה הק' נתנה לו כח מיוחד לברך. אך אם לרגע יחשוב שהוא מברך מחמת שהוא גדול בתורה, ויתלה מודעות של קבלת קהל לברכות על דלת ביתו... הרי הוא מחסר את עיקר הברכה. וזהו 'ושמו את שמי על בני ישראל' – שהם מברכים את ישראל מחמת הציווי של התורה וממילא ואני אברכם. כמו כן מבואר כך מאמר הגמ' 'כל העולם כולו אינו ניזון אלא בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב של חרובין'. והביאור הוא, שמחמת ההסתפקות במועט של רבי חנינא שהיה די לו בקב חרובין ולא דרש לעצמו כלום אלא הסתפק במתנת השי"ת, זה מה שהביא את הברכה לעולם!

כאן מסיים השפ"א את ההקדמה, ומסכם שכל אדם נמשך אחר הליכות נפשו. ומי שבחר בדרך הענוה, אם יעשיר עצמו בהשגות התורה הק', יזמין לו הקב"ה את חלק הענוה גם בהשגות התורה. וכן הבחר בבחינת המרבה, ומכוון לבו לשמים, הקב"ה מזמין לו ידיעות והתרחבות הלב בכל מקצועות התורה... וזהו לרב – מי שבחר בדרך הרב, תרבה נחלתו היינו שלבסוף יזכהו הקב"ה כפי תאוות נפשו. וכן למעט – תמעט וכדביארנו.

רש"י בפרשה מבאר, ויקרב משה את משפטן' נתעלמה הלכה ממנו, וכאן נפרע על שנטל עטרה לומר 'והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי'. מק' השפ"א לכאורה באמת כיצד יתכן שאמר משה רבינו דברים שכאלו, הלא התורה הק' מעידה עליו 'והאיש משה ענו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה', ולאורך כל הדרך משה רבינו מלמד את בני ישראל שהוא עושה ואומר בדיוק נמרץ מה שהקב"ה אומר לו אך מצד עצמו אינו ראוי לכלום... וא"כ כיצד לפתע אומר הדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי היינו שאם יהיה לכם קשה משהו אני יידע לפתור לכם אותו?

'אמנם כי בלי ספק לא עלה על דעת אותו צדיק שיש בדבר הזה גבהות כי ודאי הכל יודעין כי כל השגת משה רבינו וידיעתו מהקב"ה... אבל הקב"ה הזמין לו מעשה זה לאשר משה רבינו ע"ה בחר במידת הענוה הזמין לו דבר זה שיסייעו בהענוה שיידעו כל אדם כי המשפט לאלוקים הוא'...

מבאר השפ"א זי"ע דבר נפלא עפ"י מה שביארנו לעיל. כשאדם בא לרופא למשל והוא 'מבין' יותר טוב מהרופא הוא בבעיה חמורה. אם בכל דבר שדנים איתו הוא מבין יותר טוב אזי לעולם לא יוכל לקבל מאף אחד מחמת שהוא טוב יותר מהאחרים. זה מה שלימד משה רבינו ע"ה את בני ישראל. והדבר אשר יקשה מכם – היינו, שהנכם מרגישים קושי בדבר מחמת שאתם מבינים בו יותר טוב מהדיין, אזי תקריבון אלי, משום שאצל הקב"ה אין דבר קשה כלל, וכל הקושי הוא שהאדם לא מסכים לקבל, ובדבר הזה אני שכל חיי הם מסכת אחת של התבטלות לה' ואין אני יודע כלום. א"כ דבר קשה כזה תקריבון אלי, ולא בשביל שאענה לכם תשובה ניצחת, אלא להיפך כדי שאבאר לכם כיצד לחיות אותו עפ"י דרך ה'. וזה מבאר הפלא ופלא מדוע גלגל הקב"ה למשה רבינו דבר זה כפי שביאר השפ"א לעיל כדי לתת למשה רבינו סיוע בדרך עבודתו הקדושה.

בעומק הפשט, מלמד משה רבינו את כלל ישראל שדבר קשה אינו איזה דין ודברים בין אדם לחברו שצריכים לישבו. אלא זו בחינה שעוברת כל יום אצל כל אדם שמחשבה דיבור ומעשה, מהלך של חיים של תכנית שאדם בונה לעצמו מדי יום ולפתע היא משתבשת, זהו דבר קשה לאדם מדוע לא הולך לו ומה מבקש מאיתו השי"ת שיפנים במצב הזה? על זה התשובה – תקריבון אלי. הוה אומר, מי הוא זה ששיבש לאדם את התכנית? זהו הקב"ה. ומדוע? כדי להראות לאדם את אפסיותו שאינו יכול. אמנם אם אינו יכול כיצד עד עכשיו כן הצליח? זאת משום שהקב"ה נתן בידו את ההצלחה וכדי שלא ישכח מזה מזכירים לו את מציאותו שלא ישכח. אך לכאורה מה זה נותן לאדם? שכל ימיו ובכל ענייניו הוא מכניס את הקב"ה בחייו והקשר בורא הזה נוצר על ידי שהאדם הופך את המציאות שנוצרה לו שהיא חוסר הצלחה, לסיבה – כלומר שעל ידי הכישלון הוא לומד לבוא לקשר בורא. וממילא כל הזמן הוא מגיע להתרחבות בקשר שלו עם הבורא.

*

'כלי של[ו]ם'

"[שפ"א תרל"ז] 'במדרש גדול השלום שניתן לפנחס שאין עולם מתנהג אלא בשלום כלי מחזיק ברכה שנאמר ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום, כי בודאי הבורא ית' חפץ תמיד להשפיע כל טוב לבני ישראל'.

כל סיבת בריאת העולם היא משום שהקב"ה חפץ חסד הוא, והיות שלא היה למי להשפיע ברא הקב"ה את כל הברואים כדי שיוכל להשפיע להם טובה וברכה. וכן מצינו בנביא באומר לשונמית, 'מה יש לך בבית'... שתביא את כל הכלים שברשותה ובו ברגע שנגמרו הכלים – נגמרה ההשפעה. רואים שבשביל לקבל השפעה צריך כלי.

בספר התניא מביא בשם רבו המגיד ממעזריטש זי"ע [זו הפעם היחידה שמביא בשם רבן] את ההסבר מר' חיים ויטאל זי"ע שבאר את דברי האריז"ל הק' על הפסוק 'והחכמה מאין תמצא', ומבאר שמתוך עשר הספירות רק ספירת החכמה מקבלת את השפעתה ישירות מהאין. משא"כ שאר הספירות מקבלות את החיות וההשפעה שלהן כל אחת מחברתה שמעליה אך לא מהאין. ומבאר הטעם לכך: חכמה הוא לשון כח – 'מה' אמנם הבינה כבר מכונה 'מי'. המשמעות של 'מה' הוא חיסרון ידיעה וביטול גמור, משא"כ 'מי' הוא כבר אחר הידיעה רק שיש עוד את חיסרון השיוך – למי וכמה וכדו'... במה דברים אמורים? הקב"ה הוא אין סוף ברוך הוא ולו יש הכל, אך כדי לקבל שפע אדם צריך לבטל את עצמו, ולדוגמא, אדם שרוצה לאכול או לשתות לוקח כלי כדי לשים בתוכו את האוכל. כל אחד בודק היטב האם הכלי נקי לחלוטין. אם יהיה קצת לכלוך בכלי כבר לא בטוח שישתמש בו. כמו כן נייר חלק לכתיבה אם יהיה עליו כתם קטן ביותר כבר לא יוכל מקום הכתם להכיל עליו את הכתיבה או הציור העשיר... כן הוא האדם כל זמן שיש לו אחיזה כלשהי במציאות הישנות הגופנית שלו אינו יכול לקבל שפע באופן הראוי לו. בדרך מליצה אמרים בשם הבית אהרן ההבדל בין אפס ל'עפעס' [משהו] הוא בנקודה, כי אפס הוא בלא שום נקודה, ו'עפעס' הוא עם נקודה, לאמר – שהנקודה הכי קטנה שאדם זוקף לעצמו מפריעה לו להיות כלי ריקן לקבל את השפע בשלימות.

וזהו הפשט 'והחכמה מאין תמצא', ההשפעה מהחכמה באה רק לכלי ריק לגמרי. מבאר המגיד ממעזריטש זי"ע, כשאדם עובר מעברים הוא צריך לדעת שהקב"ה בכוונה תחילה שם אותו בכזה מצב, *וזהו אות וסימן שהוא ראוי כעת לקבל השפעה חדשה – אמנם בתנאי שיכין את עצמו להיות כלי ריק ויותר מכן, שיתן לקב"ה 'לעצב' אותו להיות כלי בגודל ובצורה המתאימים שרוצה כעת להשפיע לו...* האדם צריך לדעת שאם במצבים אלו של הקושי הוא עומד ונלחם ולא מכניע את עצמו אזי הוא עוצר לעצמו את ההשפעה. הדאגה עוצרת את ההשפעה והשמחה הפנימית ככל שתהיה קשה היא משתלמת לבסוף שכן הכל לטובת האדם!!!

זה מבאר לנו השפ"א זי"ע – 'גדול השלום שניתן לפנחס'... שלום? לכאורה איזה שלום יש כאן הלא פנחס עסק במלחמה, אנשים מתו במגיפה וכו'? אך הלימוד שלנו מכאן הוא שהמלחמה שבחוץ מתחילה מהמלחמה שבפנים, וכל עוד אדם לא נותן למצב החיצוני להלחיץ אותו – אף אחד לא יוכל להלחיץ אותו ולהילחם בו. המלחמה של פנחס היתה בינו לבין עצמו ועל כן יכול היה להשפיע שלום לכולם, וזכה לקיים 'קנאים פוגעים בו'. אילו היה נכנע למצב החיצוני הרי ש'הלכה ואין מורין כן'... וזה לשון השפ"א: 'אמנם שצריכין להיות כלי מוכן שלא יתפשט השפע לחוץ כמו כלי שניקב אינה מקבלת משקה. לכן בחר השי"ת בבני ישראל שהם כלי שלם והם מקבלים השפע ומכסים אותו שלא יתפשט לאומות העולם ולרשעים. ועל זה כתב הפורש סוכת שלום עלינו'.

וזהו ענין השבת שמיוחד רק לבני ישראל לאשר ביום זה מתאחדין בני ישראל ברא דאחד. ולכן ניתנה התורה בשבת כדי שלא להתפשט וכו'. שבני ישראל הם המחיצה המבדלת בין הבורא ית' לשאר הברואים'.

כעת לאחר ביאור נפלא זה שבני ישראל הם הכלי השלם והנדבך העיקרי בהשפעה היוורת לעולם, מתקדם השפ"א זי"ע לבאר לנו נקודה בענין העבודה העצמית של כל אחד ואחד.

'ואיתא בספרים כל"י הוא כ'הנים ל'ויים י'שאלים. וכהן הראש הוא המחבר אותם להיות אחד, ולכן ניתן הכהונה לאהרן אשר היה אוהב שלום ורודף שלום. ובחינת השלימות אי אפשר להשיג כראוי רק במתנת עליון. לכן כתיב בשבת מתנה טובה יש לי בבית גנזי, וכן הכהונה ניתנה לזרעו של אהרן במתנה. אמנם פנחס בא לזה בזכות מעשיו'...

כל הכהנים מקבלים את כהונתם בירושה ומתנה מאבות אבותיהם, חוץ מפנחס שקיבל את הכהונה בעבור מה שעשה. ובאמת מביא השפ"א בהמשך הדברים שפנחס עמד עם כולם בעת המשיחה שמשחו את כולם לכהנים וזו קושיא גדולה מדוע לא נמשח גם פנחס? אך הקב"ה ראה שפנחס יוכל להשיג את הכהונה על ידי יגיעה עצמית וזה הרבה יותר מובחר אצל הקב"ה מאשר אחד שמקבל במתנה... השפת אמת נותן לנו כאן נקודה עצומה מאוד בהתמודדות האישית מול הקושי – שאדם יחשוב ויפנים שכשיש לו קושי אתה הוא שהקב"ה נותן לו גם את הכוחות להתמודד עם הקושי והסיבה היא שהקב"ה בחר דווקא בו מפני שכך הוא רצוי יותר לפני השי"ת לקבל את השפע שמשפיעים לו משמים, מכיון שהוא מכלל ישראל שהם עמוד התווך של העולם ובזכות העבודה הזו הוא זוכה לקבל שפע ממקור עליון, שמור, ללא התערבות החיצונים, ומי שאינו ראוי לא ייטול חלק בשפע זה. וזהו חלק גדול בתיקון העולם.

ואל יאמר אדם מדוע דווקא אני צריך לעמול והשני לא, מפני שהכל תלוי בנפשות ובתיקונן, ולמי שמקבל מתנה במקום זה צריך להילחם במקום אחר... וזה מבאר השפ"א בקטע שאחרי זה על הפסוק 'לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעט נחלתו', 'אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוון ליבו לשמים'. יש מי שעובד בדרך של 'ויגבה ליבו בדרכי ה' ויש מי שעובד בדרכי הענוה, אך הענוה עולה על כולנה – וביאור הדברים הוא, כשכוונת האדם היא לכוון ליבו לשמים אזי הקב"ה כבר מוליך אותו שאותה דרך שבוחר, כי 'בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו'. וא"כ באופן זה גם המרבה טוב הוא... וראיה לכך מביא השפ"א ממש רבינו ע"ה שאמר 'הדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי', וזה סותר לכאורה למה שכותבת התורה הק' על משה רבינו ע"ה 'והאיש משה עניו מאוד מכל האדם'...? לכן זימן לו השי"ת את משפט בנות צלפחד כדי שיראו כולם כי המשפט לאלוקים הוא. 'ואמנם בלי ספק לא עלתה על דעתו של אותו צדיק שיש בדבר הזה גבהות, אבל הקב"ה הזמין לו מעשה זה לאשר משה רבינו ע"ה בחר במידת הענוה הזמינו דבר זה שזה יסייעו בהענוה שלא יטעה שום אדם במאמר תקריבון אלי... והוא הדבר שדיברנו לעיל'.

*

"מאן דאית ביה יראה לית ביה חוסר!"

"הנני נותן לו את בריתי שלום. הנה אמרו רז"ל על הפסוק ויעמוד פנחס ויפלל ויתפלל לא נאמר אלא ויפלל מלמד שעשה פלילה עם קונו וכו'. הענין הוא ע"ד המבואר בזהר עה"פ השבעתי אתכם בנות ירושלים וכו' אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני, ודרש הזהר שהשכינה משבעת כל הנשמות היורדים בעוה"ז שיגידו לקב"ה מאהבת השכינה אליו".

אם תמצאו את דודי, זהו כפי שביארנו בשבועות קודמים שהמלך מופיע לפתע פתאום, אך אז האדם עסוק בעצמו, עם הניסיון הגשמי של הפרנסה או הבריאות או כל מה שבא לידי בכל מידה ומידה, ובגלל זה הוא 'מפספס' את המלך!!! ולכן מבאר לנו השבוע בפרי הארץ מה צריך האדם להרגיל בעצמו ובאיזה אופן להתמודד עם הניסיונות הללו.

ר' אשר זי"ע ביאר שכשמגיע לאדם עת ניסיון במשהו, צריך לזכור אז שהכאב שיש לו בניסיון הזה או במעבר הזה הוא כאין וכאפס לעומת הצער הגדול שיש לשכינה עת אנו חוטאים בנתק מהבורא והיא צריכה לרדת איתנו עימנו לשאול תחתית לחיותינו שם. ולכן הדבר שצריך האדם לזעוק לה', בעת החיסרון שלו הוא על חיסרון השכינה בדווקא, כי כל המעברים שעובר באים כדי לעורר אותו שישים לב כיצד שכח וזנח – ולכן זנח כביכול. ומשל למה הדבר דומה, לאדם שבא לבית החולים וכואב לו מאד, ומאבחים שיש לו דלקת. ובנתיים זועק שכואב לו, ומדוע כה מתאכזרים אליו ולא מתיחסים לכאביו. ועל כך משיבים לו: כי מאחר ואובחנה אצלו דלקת צריך לקחת תרופה, ואם רק יתנו לו משכך כאבים זה רק ירגיע את הסימפטום של הכאב אך לא ירפא את המחלה... כמו כן אנו רוצים שיעבור הכאב, הניסיון, ולא מנסים לרגע לחשוב מהו הגורם לכאב? מפני שאנו מתעלמים מהמציאות שהקב"ה מנהל אותנו ורוצים 'להסתדר לבד'... ובמאמר מוסגר אדם יכול לשמוח היטב במעברים שלו, וכל זאת מפני שהחטא שחוטא לפניו ית' הוא עוד הרבה לפני שבא עליו הניסיון, החטא הוא בנתק של האדם מה' במח. מה שהקב"ה מביא על האדם ייסורים או מעברים זה חסד מאיתו יתברך להראות לנו שלא מזניח אותנו חלילה אלא מחכה לנו בכל רגע נתון ואפי' באמצע ה'חטא' שמיד ניתן בחזרה את נקודת ההכרה בהשגחה שלו. אם תמצאו את דודי, אדם יותר נוטה לזכור את ה' בשעת החוסר. מה תגידו לו - מחולת אהבת השכינה אליו, וממילא יסתלק החוסר של האדם כפי שביארנו שהוא רק תוצאה של החוסר האמיתי של הנשמה עם השכינה.

"ובכדי לפרש הענין הוא ידוע אמרו בזהר מאן דאית ביה יראה לית ביה חוסר כלל שנאמר אין מחסור ליראיו, והענין ע"ד מאמר חז"ל בן זומא ראה אוכלסא בהר הבית ואמר ברוך שברא כל אלו לשמשני".

כל המאורעות שקורים בעולם שאדם שומע מהם ואפי' מקרים רחוקים מאוד, לא הגיעו סתם כך אלא כדי שעל ידיהם יתעורר האדם להתקרב לדביקות בכורא. וזה אנו לומדים מן זמא שראה את כלל ישראל בביהמ"ק ואמר "ברוך שברא כל אלו לשמשני" כלומר, שמכל אחד למד איזו הנהגה להתקרב לה'.

"והוא מוסר ופחד גדול כשאדם נותן אל ליבו שכל העולם לא נברא אלא בשבילו ונתלבשה השכינה בכמה וכמה פרטים ובני אדם לאין קץ ובכמה מיני גשמים אולי יתפעל זה לעשות הטוב והישר בעיני ה', וכ"ש אם צריכה להתלבש בעונשין ח"ו ובאומות העולם כדי להכניע את לב זה שיירא מלפני ה' ויעשה רצון קונו".

כל אדם צריך לזכור ולחיות עם זה שכל העולם נברא בשבילו ממש, וכל המאורעות שרואה הכל הוא כדי להסב את תשומת ליבו ומדגיש הפרי הארץ אולי יתפעל האדם ויתחיל לחפש את ה'. ואם לא מתעורר גם עי"ז מכריח כביכול את השכינה לתת כח וחיות בעונשים ובאומות העולם שדבר זה הוא סבל גדול לשכינה, העיקר שנתעורר כבר לה'.

"נמצא כשאדם מתפלל לפני השי"ת על איזה דבר שחסר לו העיקר שישים אליו לבו על שפלות השכינה שמהראוי להיותה שלימה בכל העולמות, שיהיה האדם הישראלי מושל בכל מכל כל"

כותב הפרה"א זי"ע שאדם נברא כדי לשלוט בבריאה ע"י שעושה את תפקידו, ואז מתקיים בו והיה אם שמוע תשמעו... ונתתי מטר ארצכם בעיתו וגו'. אולם אם לא שומע אזי הקב"ה מתוך רחמיו על כל מעשיו נותן לו להרגיש במעט מזעיר את ההרגשה כביכול שיש לשכינה הק', בזה שהוא שכח ממנה. ואם לא מחפש לשמוע מהו רצון ה', כותב הפרה"א טוב לו אלף פעמים מיתתו מחייו מאחר שהוא הגורם הישיר להפסד השכינה ר"ל. מספרים מהרבי מביאלה זצ"ל שלעת זקנותו היה חלש מאוד ומשותק בחצי גוף ולא יכל לדבר וכאביו היו נוראים. ובליל הסדר לאחר שסידרו את הבית נשאר לשבת בשולחן ולפתע החל לבכות בכיות נוראיות. בני הבית ניגשו לראות אולי סובל ממשו, אך המפעים ביותר היה לראותו ממרר בבכי כשהגדה פתוחה לפניו בשיר השירים בפסוק, "פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה"... אחרי שפשטתי איך מלבישים בחזרה... וזה לנו לדוגמא כיצד צדיקי הדורות היו חיים בכל רגע מחייהם ברצון הבורא ומשתוקקים לכך אפי' בכאבים איומים שהיו מנת חלקם, שמו תמיד ליבם להתקשר ע"י לבורא.

*

"כח התפילה!"

"הנני נותן לו את בריתי שלום. הענין הוא ע"ד המבואר בזהר ע"פ השבעתי אתכם בנות ים אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני. ודרש הזוהר שהשכינה משבעת כל הנשמות היורדים בעוה"ז שיגידו לקב"ה מחולת אהבת השכינה אליו.

גילוי השכינה

ידוע כי הקב"ה מתגלה אלינו בכל מיני בחינות ואופנים. אם על ידי שמותיו הק' או על ידי המידות... אך בכל ההתגלויות הללו ישנה מטרה אחת שעליה עומד הפרי הארץ בשבוע זה בס"ד. והיא: לומר לקב"ה מחולת אהבת השכינה אליו. דבר זה צריך ביאור רחב, מהו ההבדל בין השכינה לקב"ה הרי זה לכאורה אותו דבר, וכיצד זה יש בכוחנו לומר משהו לקב"ה מאת השכינה?

האם שייך להשיג את ה'?

המושג קודשא בריך הוא כוונתו לקב"ה בכבודו ובעצמו ללא שום צמצום, המכונה אור אין סוף אותו אין אנו יכולים להשיג כלל. אך כבר אומרת הגמ', "שניים שיושבים ועוסקים בתורה שכינה שרויה ביניהם", משמע שיש כן אפשרות

של השגה. ואמנם זו השכינה הק' שאותה ניתן כן להשיג ביחס לקוב"ה. כי השכינה היא החלק האלוקי הקיים בכל דבר גשמי ומחיה אותו. ומכיון שאנו נבראנו חלק אלוך ממעל, ניתן לנו תפקיד בעוה"ז. כל פעם שאנו נתקלים בדבר או במצב גשמי אנו צריכים לפעול מחשבות ומעשים כדי לגלות את השכינה שמסתתרת בתוך המצב הגשמי הזה. וכפי שכותב הפרה"א זי"ע: [דף ע"ג] "והנה צמצום החיות הקודש שבתוך כל מתגשמים נקרא גלות השכינה כי הצמצום הוא גלות להשוכן בתוכם". הקב"ה צמצם את עצמו בתוך כל הגשמי בכדי לתת לנו חיות שנוכל לעבוד אותו ולתקן את כל הבריאה, וזאת ע"י שנעלה ונחזיר כל דבר לשורשו. ועינינו תחזינה את האותות והגלים הקיימים כיום על ידיהם אנו מתקשרים ומעבירים מידע. כמו"כ על האדם לדעת ולהאמין שכל פעולה שעושה הוא מתקשר בזאת בין השכינה הק' לקב"ה.

לשם ייחוד

ה הביאור שהשכינה משבעת את נשמות בני"י שכשירדו לעולם יזכרו לגלות בכל מצב את השכינה המחיה את אותו הדבר ועל ידי זה חוזרת השכינה ומתאחדת עם קוב"ה ע"י נשמת היהודי חלק אלוך ממעל ממש. וזהו מה שאנו אומרים לפני כל מצוה, "לשם ייחוד קוב"ה ושכינתיה – אנו רוצים במצוה זו לגלות את השכינה המחיה אותנו ואת המצוה. בכדי להחזירה לשורשה לידבק בקוב"ה - על ידי ההוא טמיר ונעלם – שאין לנו כל השגה בו ית'. בשם כל ישראל – על ידי המעשים שלנו כלל ישראל.

"ובכדי לפרש הענין הוא ידוע אמרו בזוהר מאן דאית ביה יראה לית ביה חוסר כלל שנאמר אין מחסור ליראיו. והענין ע"ד מאמר בן זומא ראה אוכלסא בהר הבית ואמר ברוך שברא כל אלו לשמשני".

מתכבד בקלון חברו

יסוד עצום זה מבאר הפרי הארץ זי"ע ג"כ בפרשת ויצא. במושג של 'בשבילי נברא העולם'. והרעיון הטמון פה הוא קשור למה שביארנו לעיל. בן זומא כשהיה מגיע להר הבית היה לומד מכל אדם דרך בעבודת ה'. כי אין שום מקרה בעולם וכל מה שאנו חווים במשך היום נועד אך ורק בשבילינו! ובשם הרבי מאפטא כבר אמרו, שהקב"ה עשה עמנו חסד ומראה לנו את חסרונותינו דרך הזולת – אמנם בכדי שנלמד מזה לאיזו קבוצה אנו שייכים, ולאן אנו יכולים להתדרדר. אך אנו במקום שנפנים את הדברים אנו מעירים לשני ומתכבדים בקלוננו.

"והוא מוסר ופחד גדול כשאדם נותן אל ליבו שכל העולם לא נברא אלא בשבילו, ונתלכשה השכינה בכמה וכמה פרטים ובני אדם לאין קץ ומספר ובכמה מיני גשמים אולי יפעל זה לעשות הישר והטוב בעיני ה'".

"איין אטעם!"

אומרים בשם ר' אשר זי"ע שנהג תמיד לומר, שווה היה לקב"ה לברוא את כל העולם בשביל נשימה אחת בלבד שאדם יכיר שהקב"ה מחיה אותו! דוגמא לכך צורות ההמחשה השונות שעושים מלמדים בחיידר כדי להמחיש את הדברים או כמו בכל דבר אחר. להבדיל גם כאן הקב"ה נתן לנו אין ספור רעיונות וניסיונות כיצד לגלות אותו בעולם. וכל זה מבאר הפרי הארץ [מלבד התיקון שיש בכל דבר], אולי יתפעל האדם ממה שהוא אחד ויכיר ויגלה את השכינה שם.

"נמצא כשאדם מתפלל לפני ה' על איזה דבר שחסר לו העיקר שישים אליו לבו על שפלות השכינה".

איך להתפלל...

מן הראוי היה כי האדם ישלוט בכל הבריאה שליטה ללא מיצרים ככתוב ורדו בדגת הים ובעוף השמים... כך מבאר הפרי הארץ בהמשך. אמנם א"כ מדוע אין זה כך ואנו נמצאים בחוסר גדול כל אחד בעינינו? זהו מה שהביא הפרה"א בשם הזוה"ק "מאן דאית ביה יראה לית ביה חוסר כלל", וכבר ביאר השפת אמת זי"ע, שיראה – היא מלשון ראה. אנו צריכים לראות בכל מצב את הנהגת ה' המופלאה המנהיגה אותנו על כל צעד ושעל. הן בטוב והן כשנדמה לנו להיפך. וכשאדם נמצא בחוסר של ממן או רפואה או צער אחר כלשהו, צריך לדעת שזה בכדי שישים ליבו כמה הקב"ה מצטער בצער השכינה שנמצאת בגלות בתוך הגשמיות ואין אנו שמים לב אליה כלל. וזוהי הסיבה היחידה לחוסר הזה. ואם באמת האדם יכווין ליבו להתפלל לה' תחילה על צער השכינה שפגם ולא חשב על כך קודם לכן,

אזי שוב הוא מעורר עי"ז את השכינה ומגלה לקב"ה מחולת אהבת השכינה אליו. וממילא כבר לא צריך את החוסר שיעורר אותו כיון שכבר התעורר, ואז ממילא מתבטל גם החוסר שלו הגשמי...

זהו מאן דאית ביה יראה – שהוא הדביקות בשכינה, לית ביה חוסר פירוש שהרי אינו חסר לנפשו כלום מכל ואינו מגמתו על חסרונו כלל שכל זה אינו שוה לו נגד חיסרון השכינה בקנאו את קנאתה, וכל העולם כולו אינו נחשב לו לכלום נגד צער השכינה... ויותר טוב לו מיתתו מחייו ומה לו לזה להפקיר עצמו ולחסור נפשו על קדושת שמו שהרי נחת רוח הוא לפניו בתכלית האהבה והתענוגים".

כשמתפללים על צער השכינה פוחת והולך ממילא הצער הגשמי

מי שהולך בדרך זו מזכה אותו ה' להשיג כי העיקר הוא חיסרון השכינה ואז כל צערו מתגמד מול העיקר האמיתי לגלות את השכינה בכל מצב, ולא הופך את היוצרות חלילה ומחפש את השכינה בכדי להפטר ולהשלים את חסרונו... אלא כוונתו האמיתית היא לעשות רצון ה', אז זוכה בכח זה להיות למעלה מדין תורה מכיון שאינו נמצא כלל בשרשי הדינים אלא הרבה מעבר לכך, ולא יכול לכיון דעתו לדעת תורה כי נפשו חולת אהבת השי"ת הוא כעת.

פנחס כאב את כאב השכינה עד כדי מסירות נפש!!!

זה היה פנחס שכאב באמת את כאב השכינה וראה בחסרונו את חיסרון השכינה ועליו נאמר, קנאים פוגעין בו, שכשראה את שפלות השכינה הק', מיד קם ועשה מעשה. ואופן זה הוא המתקת הדין. וכן אדם שיתפלל בזה האופן נענע על תפילתו שהרי הדין נמתק. עפי"ז אפשר להבין את מאמר הגמ', [ברכות לד:]: אם שגורה תפילתי בפי וכו', פירוש שגורה לשון שליחות מאחר ותפילת פיו הוא שליח מהשכינה מפני היותו איבר מהשכינה... מבאר הפרה"א זי"ע שכשהתפילה שגורה על פיו – כלומר שהאדם יודע שיש לו שליחות כאן מאת השכינה הק' זהו אזי זהו הסימן שתפילתו תתקבל בעז"ה!

*

הקנאה לשכינה

"בגמרא מנין לכהן בעל מום שהוא פסול שנאמר הנני נותן לו את בריתי שלום [כשהוא שלם] ולא חסר, ופריך והא שלום בו' כתיב ומשני ו' דשלום קטיע".

התורה באה ליחס לטובה את מעשה פנחס שהוא רצוי לפני המקום ב"ה ולכן מעידה התורה שהיה שלם במעשיו. ואע"פ שכתוב שלום בתורה ולא שלם, כיון שנוהגים לכתוב את הו' שבמילה שלום קטועה כלומר קצרה, לכן נראה כמו שכתוב שלם.

"הנה ארז"ל על הפסוק ויעמוד פנחס ויפלל ויתפלל לא נאמר אלא ויפלל מלמד שעשה פלילה עם קונו וכו'". מאמר רז"ל זה מצריך ביאור כי הלא אנו יודעים שפלילה הוא לשון פלילי שהוא דבר שמנוגד לדין, וא"כ מה הפשט בזה שפנחס עשה פלילה עם קונו...

"הענין הוא ע"ד המבואר בזה"ק ע"פ השבעתי אתכם וכו' אם תמצאו וכו' מה תגידו לו וכו', ודרש הזהר שהשכינה משבעת כל הנשמות היורדים בעוה"ז מחולת אהבת השכינה איליו".

ידוע שעולם הוא לשון נעלם. וזאת מפני שאין הקב"ה מתגלה כאן בעולם רק ע"י הסתרה ומלבוש. הפרי הארץ מציג כאן את היסודות הידועים בהשתלשלות סדר הבריאה בשני מושגים. האחד, הוא קודשא בריך הוא. והשני הוא השכינה. ובלשון הזהר קודשא ב"ה ושכינתיה. הקוב"ה הוא אורו יתברך (כמובן שגם זה אינו ממש אור אלא רק כדי

לשבר את אזנינו על המושג הכי קרוב ברוחניות) שלא הצטמצם לתוך הגשמיות, והוא המחיה את הכל ואין לנו כלל אפשרות להשיג אותו. והשכינתיה זהו הצמצום הרוחני שקיים בכל דבר גשמי כדי להחיות אותו. אך גם השכינתיה הזה מקבל חיות מהאור אין סוף (כינוי לקוב"ה) וחפץ לחזור ולידבק בו כי ברור שהאור אין סוף הוא הרבה יותר רך מהשכינתיה הצריך להצטמצם בתוך הגשמיות שחולפת ובטילה מן העולם.

את הקישור הזה בין השכינתיה לקוב"ה זיכה אותנו השי"ת לעשות, בכדי שנקבל שכר טוב לעוה"ב ולא נתבייש לקבל מתנת חינוך כידוע "נהמא דכיסופא". כיצד צריכים אנו לעשות זאת? בכל דבר גשמי שאדם יודע שהקב"ה נמצא שם ומחיה אותו, ואין זו מציאות עצמית אלא יש לדבר הזה יש חיות שמחיה אותו והחיות הזו מגיעה מאין סוף ב"ה. והאדם הוא הדוגמא הטובה ביותר, אדם הוא לא מציאות קיימת זולת הנשמה שמחיה אותו בכל רגע, ונשמה זו היא הנקראת שכינה, כי כל חיות שמחיה דבר גשמי נקראת בשם שכינה. והשכינה כפי שביארנו מקבלת חיות מהאין סוף.

וזה הפשט שהשכינה משבעת את נשמות בני"י לפני שיורדים לזה העולם, שיגידו לו מחולת אהבת השכינה איליו. נשמות אלו נשבעות להשתוקק תמיד לגמור את תיקונם ולחזור חזרה לידבק במקור המחיה אותם. וזהו ההסבר למה שביארנו כאן בעבר שכל דבר על פני האדמה מסכים לשרת את הגבוה ממנו בדרגה כדי שיוכל בסופו של דבר להגיע לתיקונו. הדומם משרת את הצומח, והצומח את החי, והחי את המדבר. והביאור בזה הוא החיות האלוקית שמחיה כל דבר החפצה להתעלות, היא היא הגורמת לגשמי לשרת את הגבוה ממנו... וכל זה כדי להיכלל בסופו של דבר ביהודי אשר שיעשה ברכה ויכיר שהקב"ה מחיה את הדבר הזה, וזו יעשה ייחוד בין הקוב"ה לשכינתיה כדביארנו.

לכן גם מה שנוהגים לומר לפני כל מצוה את הנוסח "לשם ייחוד קוב"ה ושכינתיה", שזה מטרת המצוות והעבודת השי"ת לגלות בכל דבר גשמי את השכינתיה המצומצם שם ולהעלותו ע"י הגילוי הזה למקורו בחזרה, ואז כשנדבק בו חזרה מגיע אל תיקונו השלם בזכות אותו יהודי שהכיר בזאת.

"ובכדי לפרש הענין הוא ידוע אמרו בזהר מאן דאית ביה יראה לית ביה חוסר כלל שנאמר אין מחסור ליריאיו" כתוב בתהלים אין מחסור ליריאיו, מי שהוא ירא שמים לא חסר לו כלום. ולכאורה אנו רואים בחוש שאין זה כך? כעת מתחיל הפרי הארץ זי"ע לבאר כדרכו נדבר אחר נדבר.

"בן זומא ראה אוכלסא בהר הבית ואמר ברוך שברא כל אלו לשמשני". מה היתה כוונתו של בן זומא?

ידוע מאמר חז"ל "בשבילי נברא העולם". {הארת הכותב: לפני כמה שנים המשיל זאת אד"ש לחברה שרוצה לפרסם את עצמה, תולה בכל רחוב כמה מודעות. ולכאורה היה מספיק בכל רחוב מודעה אחת? אלא הכלל הוא שאדם נמשך אחרי לבבו, ואם לא הצליח להיתפס במודעה הראשונה יתפס בשניה, וכן הלאה, בתחילה נכנס לו הפרסום לתת מודע ולבסוף הנו כבר להוט אחרי זה}...

כמו"כ להבדיל אלף אלפי הבדלות, ברא הקב"ה מליוני ומליארדי אנשים ופריטים שבכל אחד ישנו חיות אלוקית המחיה אותם, וכל זה לא נברא אלא – בשבילי. "בשבילי נברא העולם, בשביל שמכל דבר ודבר אלמד לחפש היכן מסתתרת החיות האלוקית שמחיה את הדבר הזה וע"י הגילוי הזה ייוצר מצב של ייחוד קוב"ה ושכינתיה עד שהעולם יגיע בעזרה השי"ת לתיקונו השלם.

אך אפשר להוסיף כאן עוד ביאור בענין "בשבילי נברא העולם", דווקא בשבילי, כי כל אדם שונה מחבירו, וכל אחד בא לתקן בעוה"ז משהו שהאחר אינו יכול לתקן, כי אם היה מצב שאחד יכול לתקן את מעשי השני, ממילא אחד מהם היה מיותר כאן בעולם, אלא כמובן שכל אחד מתקן לפי השורש נשמה שלו ולפי המעברים המיוחדים שרק הוא עצמו עובר ולא אחר.

וזה מה שאמר בן זומא כשהגיע להר הבית, "ברוך שברא כל אלו לשמשני", משום שכך סידר הקב"ה את הבריאה: יש את הקב"ה בעצמו שאותו אי אפשר להשיג, אך בשביל שנזכה להשיג מעט מזעיר מזה, זיכה אותנו וברא את העולם ע"י התורה כידוע "קוב"ה ואורייתא וישראל חד הוא", כי התורה היא האמצעי על ידה נוכל להשיג קצת מה זה קוב"ה ולייחד את השכינתיה עימו כדביארנו, וכמו"כ ע"י ישראל. בן זומא למד מכל יהודי שהגיע להר הבית מה אפשר ללמוד ממנו לעבודת השי"ת, בכל אחד שראה, מיד חיפש בעצמו מדוע היה צריך לראות אותו ודווקא באופן

מסוים. וכל כולו היה חי בכל רגע את מציאות ה' בבריאה, כן גם אנו צריכים לחיות בכל מה שעובר עלינו, לא להכנס אף פעם לטבע הדברים, למעט בכעס ובטרוניות על הזולת ולחפש תמיד רק מה רוצה הקב"ה שנעשה כעת. להתפלל איליו ית' תמיד שיתגלה אלינו בכל המצבים החשוכים שאנו נקלעים אליהם. *נֹכְחוּ שְׁמַעְתִּי פֶּעַם מֵאֲדָ"שׁ שְׁבִיאָר עַל מַה שְׁאֵנוּ מִתְפַּלְלִים בְּתַפִּילַת עֲרֵבִית, "הַמְעַרֵב עֲרָבִים". וְאָמַר שְׁאֵנוּ מוֹדִים לְקַב"ה שְׁעוֹשָׂה לָנוּ עֶרְבֵי אֶת הָעֶרְבֵי... כְּלוֹמַר וְהַעֲרִיבוֹת הֵיא כְּשֵׁאֲדָם מִגְּלָה שֶׁהַקַּב"ה מְנַהֵיג אֶת כָּל הַבְּרִיאָה אִפִּי' בְּמִצְבִּים הַכִּי קָשִׁים כְּשֶׁכָּבַר נְדָמָה שְׁאֵין כְּבִיכּוֹל מַה לַעֲשׂוֹת. אוֹ אִז ע"י תְּפִילָה אַחַת וְהִכְרָה אֲמִיתִית בְּמִצְיֹאוֹת הַקַּב"ה בְּבִרְיָאָה אֲפֹשֶׁר לְשִׁנוֹת הַכָּל מִן הַקֶּצֶה אֶל הַקֶּצֶה, מִמַּשׁ כַּהֲרֹף עֵינַי... וְזֶה מַה שְׁכָתוּב "וְאָמַר בְּיוֹם הַהוּא הִנֵּה אֲלוֹקֵינוּ זֶה" נֹאמַר 'וְאָמַר' בְּדוּוּקָא וְלֹא 'וְאָמַר', לְרַמֵּז לָנוּ שְׁכָל אַחַד רֹאֵה וּמִגְּלָה אֶת הַשִּׁי"ת בְּצוּרָה הַמִּיּוֹחֶדֶת שְׁלוֹ. כִּי זֶהוּ רְצוֹנוֹ יִתְבַרַךְ שְׁכָל אַחַד יִגְלֶה אוֹתוֹ מִהַדְרָגָה שֶׁהוּא נִמְצָא שָׁם.*

"והוא [מאמרו של בן זומא] מוסר ופחד גדול כשאדם נותן אל ליבו שכל העולם לא נברא אלא בשבילו ונתלבשה השכינה בכמה וכמה מיני פרטים ובני אדם לאין קץ ומספר ובכמה מיני גשמים אולי יתפעל זה לעשות הטוב והישר בעיני ה'". כפי שביארנו במשל, שכל מה שנברא כאן הכל אולי יתעורר האדם מאחד מהמה לעבודת הבורא ב"ה.

"וכ"ש אם צריכה להתלבש בעונשין ח"ו ובאומות העולם כדי להכניע את לב זה שיירא מלפני ה' ויעשה רצון קונו". כי הלא כבר ביארנו שבכל דבר יש חיות אלוקית, א"כ נמצא שכשיש עונש או צער לאדם או חיסרון, ישנה חיות אלוקית שמחיה את החיסרון הזה, וכן אפי' באומות העולם, וצער גדול לשכינה להיות כביכול מוכרחת להתלבש באוה"ע הטמאים, כדי לעורר את לב היהודי שיירא מלפני ה'. וע"ז כתב הפרי הארץ שזהו מוסר ופחד גדול לאדם שהקב"ה מכריח את עצמו כביכול להתלבש בגוים ובעונשים כדי לעורר אותנו לתשובה...

כעת מתקדם הרב זי"ע עוד שלב: "נמצא כשאדם מתפלל לפני השי"ת על איזה דבר שחסר לו העיקר שישים איליו לבו על שפלות השכינה שמהראוי להיותה שלימה בכל העולמות"

בפרשת ויצא מבאר הפרה"א זי"ע שאם האדם לא עובד לגלות את השכינה שנימצא בכל דבר שעובר עליו, ולא גורם לייחוד הזה שביארנו לעיל, יש מזה צער גדול ועצום לשכינה הקדושה. משום שהשכינה הזו היא ממש כמו אדם שנמצא בגלות וחפץ בכל רגע לחזור ולהתייחד עם מקומו ומשפחתו. כמו"כ רצונה עז להיתקן כבר ולצאת מהעולם השפל הזה, ולכן מגיע לאדם חוסר של דבר מה, פרנסה, שידוכים, וכו', כי ע"י החוסר הזה מרגיש האדם קמצוץ קטן מהחוסר הגדול שיש לשכינה הקדושה שאין היא יכולה להתדבק חזרה לשורשה.

"וזהו מה שכתוב "קול דודי דופק - פתחי לי", כשדופקים לאדם ע"י איזה חיסרון, צריך לדעת לראות מהו באמת החיסרון האמיתי שהוא של השכינה. וזה מה שמשביעים את הנשמה "אם תמצאו את דודי מה תגידו לו - מחולת אהבת השכינה איליו, אך כשאין אדם עושה זאת, והנשמה רוצה לקיים את השבועה, אז יש לאדם חוסר, ולא בשביל שיתפלל על החוסר, אלא שמהחוסר יגיע להשגה והכרה שלשכינה יש חוסר יותר גדול והחיסרון שיש לו הוא אך ורק כדי שיתעורר לעשות את תפקידו בעולם. כי ללא החיסרון של האדם - לא יתעורר לעולם לראות את חיסרון השכינה, כמאמר "וישמן ישורון ויבעט" שזוהי המציאות של המידות הרעות שבאדם...

לסיכום, מתבאר מכאן שאדם מצד אחד יכול להתפלל על חסרונותיו, כסף, ילדים, שידוכים, בריאות, אך בעצם מפספס את העיקר. כי כל מה שחסר לו הוא בהחלט לא בשביל להכאיב לו, כי הקב"ה הוא טוב, ומטבע הטוב להיטיב! רק אם לא יכאב לו ישכח את המטרה.

ומנגד יכול להתעורר מיד ע"י חסרונותיו ולהתפלל לה' שיזכהו לראות בכל דבר את השכינה המחיה את הכל, ואם יתפלל כך ממילא תעלה לו תפילה זו גם על חסרונותיו האישיים והגשמיים. מפני שכל זה לא היה אלא סיבה לעוררו להשי"ת, וכאשר מתעורר כבר אין מקום לסיבה. וממילא מרויח את הכל, גם שהתעורר לעשות את תפקידו בעולם, וגם שיוצא מכל צרותיו.

כמו"כ מבארת נקודה זו בספר "בית אהרן" על הפסוק "מהולל אקראה' ומן אויבי אושע", כשיש לאדם צרה ולא משגיח בצרתו כלל אלא מיד מהלל לה' שעורר אותו לשוב בתשובה, מיד - ומן אויבי אושע, מעצמו כבר נושע בכל עניו. וזה מה שהבאנו בתחילת השיעור מאמר הזהר "מאן דאית ביה יראה לית ביה חוסר", מכיון שכל החוסר בא רק מחמת מיעוט היראה, אך כשאדם מחזיר לעצמו את היראה מיד נעלם החוסר שהוא הסיבה.

אך יש להוסיף ולבאר כאן עוד נקודה, כי לכאורה קשה, הלא כל אדם שרוצה לפרסם את עצמו הוא דואג לחלק כולם מתנות ותמלוגים כדי ש"ע"י כך יכירוהו, אמנם אם יקח מאת האנשים, אף אחד לא ירצה כלל להביט לעברו. וא"כ להבדיל גם כאן אם חפץ הקב"ה להתפרסם בעולם מדוע גורם לאדם חוסר שפירושו בעצם לקיחה? והתשובה לזה היא נפלאה מאוד, כי הקב"ה כן נתן ונותן לנו כל הזמן הכל, וכמו"כ מזכה אותנו לעלות את השכינה כדי שנזכה לשכר לעוה"ב, אולם הבעיה היא בנו שאנו לא רוצים לקחת, ומעדיפים ליפול ברשתו של היצה"ר והתאוות, ולכן אנו מביאים על עצמינו את המצב הזה של החיסרון... ובידוע שכיון שכל אחד מישראל הוא חלק אלו-ק ממעל ומכיון ששוכנת בתוכו נשמה הוא כמו השליח של השכינה ושלוחה כמותה. לכן על האדם לשים היטיב אל ליבו את כל האמור כאן. כך בקצרה בשם דברי קדשו של הפרי הארץ בהמשך.

"וזהו מאן דאית ביה יראה, שהוא הדביקות בשכינה לית ביה חוסר, פירוש שהרי אינו חסר לנפשו כלום מכל ואינו מגמתו על חסרונו כלל, שכל זה אינו שוה לו נגד חיסרון השכינה בקנאו את קנאתה, וכל העולם כולו אינו נחשב לו לכלום נגד הצער ומגודל הקנאה בצער השכינה עד שכלו כל כוחותיו ואינו יכול לסבול, ויותר טוב לו אלף אלפי רבוא פעמים מיתתו מחייו, ומה לו לזה להפקיר עצמו ולמסור נפשו על קדושת שמו שהרי נחת רוח הוא לפניו בתכלית האהבה והתענוגים".

"ובהיות האדם בכח זה אינו נאחז כלל בשרשי הדינים והוא למעלה מדין תורה".

אדם שמרגיל עצמו לחיות בדרגה זו, לחפש בכל מצב היכן הקב"ה מסתתר שם ולגלות את הניצוץ האלוקי הזה להחזירו לשורשו, הוא למעלה מהדינים כי הוא בבחינת זה שמגלה לקב"ה מחולת אהבת השכינה איליו. והוא מוכן בשביל זה להפקיר את עצמו לגמרי, כי ישנם מצבים שאדם צריך ממש להתגבר על עצמו מתאוות או להשפיל עצמו כדי לא לכעוס או לענות לזולת, שבזה ממש מפקיר את עצמו והכל בשביל לגלות את הקב"ה במצב הזה.

וזה נקרא "קנאים פוגעין בו", כפי שהיה עם פנחס כיון שהיה כ"כ דבוק, היה מעל הדינים ולכן מחמת קנאתו קנאת ה' צבקות מסר את עצמו כדי לקדש שם שמים.

"וזהו היה פנחס... שאם היה שואל שאלת חכם לא היו מתירים לו, אבל פנחס לא יכול לסבול לעמוד על חייו ולא עלתה על דעתו הד"ת מגודל קנאת שפלות השכינה, וזהו ויפלל שעשה פלילה עם קונו פי' פלילה לשון דיינא הנקראים פלילים ועשה דין אחר מחמת חולת אהבת השי"ת, ואופן זה הוא המתקת הדין, ואדם המתפלל באופן זה נענה על תפילתו שהרי הדין נמתק...

*

עושה שלום...

"הנני נותן לו את בריתי שלום. כי אין יכולים לבוא לברית זה בלי מחלוקת. והיא מחלוקת לשם שמים וסופה להתקיים שעל ידי המחלוקת בא אחר כך למנוחה".

למדנו בשבועות קודמים, מחלוקת שסופה להתקיים היא מחלוקת בית שמאי ובית הלל... והשפת אמת בפר' קורח תרנ"א כותב: "על כן יאמר בספר מלחמות ה' את והב בסופה, דרשו חז"ל אב ובנו שעוסקין בתורה נעשו כאויבים זה לזה ובסוף נעשו אוהבים".

יש להבין מדוע צריך דווקא מקודם להגיע למחלוקת כדי לזכות לשלום? וכן לשם מה ברא הקב"ה את הבריאה עם הבדלים כה תהומיים שיש בין אנשים, ומה המטרה במשל שאב ובנו לומדים ומתנצחים כאויבים בתורה הק' ולבסוף נעשים אוהבים?

כתוב 'תולה ארץ על בלימה', הבריאה הראשונה שהקב"ה ברא בעולם היתה במחלוקת. אש ומים. זו היתה הבריאה הראשונה וכן רוח ועפר, שהם לעולם אינם מסתדרים זה עם זה. אך באמת כשם שפרצופיהם שונים כן דעותיהם שונות. בכל פעם שאדם צריך להביע את דעתו בפני השני והשני מביע את דעתו ההפוכה – זהו קיום העולם! ולמה? משום שכששכשדם נתקל בהתנגדות למעשים שלו או להילך המחשבה שלו, הוא מגלה את האפסיות שלו. משום שאין שום אפשרות ששני בני אדם עם דעות שונות לחלוטין יתקיימו יחד. וכן אדם כלפי עצמו לא יכול להתקיים בעולם כשהוא נמצא בקונפליקט (סתירה עצמית).

בכוונה תחילה ברא כך הקב"ה את העולם עם חיסרון השלימות. כי אם האדם היה מושלם, כביכול לא היה מקום ח"ו לקב"ה... כלומר – לא היינו זוכרים כלל מה'. אך ע"י המחלוקת שכל אחד נושא ונותן ומשכנע את הצד שכנגד שהצד שלו הוא חזק יותר – ובאמת כל צד הוא חזק מאוד, וממילא חייבים להגיע להבנה הדדית, וזה רק כאשר מצרפים את הקב"ה יחד על ידי שכל אחד נותן לבסוף את ההכנעה לשני.

האריז"ל הק' מבאר כיצד זה ברא ה' אש ומים רוח ועפר שהם מנוגדים זה לזה. אלא כדכתיב 'עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום'... כאשר יש אחדות לדבר אחד – קרי: לרצון ה', אזי אפשר לחיות יחד גם כאשר הטבעים מנוגדים!!!

לכן קרויים עם ישראל 'שולמית' כי כל הזמן אנו צריכים את השלום בשביל שנוכל להתקיים כאן בעולם. וכיצד מגיעים לשלום הזה, רק ע"י המחלוקת אבל לא סתם מחלוקת, אלא מחלוקת שהיא לשם שמים. כלומר שעל ידי המחלוקת אנו באים להכרה שבאמת אין אנו יכולים להסתדר יחד אלא אך ורק על ידי ההכנעה וצירוף הקב"ה לענין.

כן מצינו בשמאי והלל, שהיו דעותיהם שונות אך ברגע שאמרה התורה אחרי רבים להטות, יש כאן הכנעה לכבוש את הרצון והדעה שלי מפני השני. ואז מגלים את השלימות שהקב"ה נותן בעולם כדי שנוכל להתקיים על אף הניגודים שבינינו.

וזו היתה אמנם טעותו של קורח, כי באמת היתה צריכה להיות מחלוקת בשביל קיום הבריאה. אבל עליו היה לתת את ההכנעה לרצון ה' שאהרן יהיה הכהן. ובאמת כפי שמוכח בספרים וכבר הבאנו זאת 'צדיק כתמר יפרח' ס"ת קרח, שלעתיד לבוא יהיה קרח כהן גדול, אך כעת נבלע באדמה ונותן את ההכנעה - משה אמת ותורתו אמת.

"אבל אם הוא במחלוקת שלשם שמים זוכין אל השלום, כי באמת כל אדם יש לו דעה מיוחדת בתורה וכל בעל מחלוקת צריך לידע כי גם לחבירו יש דיעה אחרת ולא להיות עומד על דעתו רק לבקש האמת ואז השי"ת מאיר עיניהם ונעשה השלום מתוך המחלוקת".

זה מבאר השפת אמת ביאור הפסוק 'על כן יאמר בספר מלחמות ה' את והב בסופה'... זהו אב ובנו שעוסקין בתורה... כפי שהבאנו לעיל בדרשת חז"ל. כי על ידי שכל אחד שומע במחלוקת את האפסיות שלו, כי הלא יש צד שכנגד והוא גם חזק ביותר אז מה יכריע בינינו, או אז מגיעים לאחדות ולקשר בורא והולכים על פי הכרעת התורה הק', שהלכה כבית הלל. זו היא מחלוקת לשם שמים. כשההתנצחות והמחלוקת הם אמיתיים והאש גדולה מאוד, אך על ידי ההכנעה שכל אחד נותן הופך את זה למחלוקת לשם שמים כלומר בירור המחלוקת שגילתה בסופו של דבר את הבורא. וזה נקרא ללחום מלחמת ה'. 'את והב' כשאב ובנו מתנצחים בתורה, 'בסופה' – סופה להתקיים! וזהו 'הנני נותן לו את בריתי שלום'. שלום - הוא שלם והו' שבאמצע היא מרמזת לנו על ו' החילוק ועל ו' החיבור. או שאדם לוקח את המחלוקת ועושה איתה חיבור של כל העולמות. או ח"ו להיפך.

וכן שמענו בשם ר' אשר זי"ע מה הביאור במשנה באבות 'אהבת דוד ויהונתן שהיא אהבה שאינה תלויה בדבר'. כי באמת דוד ויהונתן היו צריכים להיות אויבים כי כל אחד מהם היה צריך למלוך. דוד – כי כך ציווה ה'. ויהונתן מתוקף היותו בן המלך... אך כיון שכל אחד שמע את רצון ה' שמתגלה כאן וכל אחד חיפש לגלות מה הרבש"ע רוצה שישמע דרך השני שעומד למולו, על ידי ההכנעה שנתנו אחד לשני ונלחמו על כך זכו להגיע לאהבה שאינה תלויה בדבר, שהיא איחוד גמור עם רצון ה'. וממילא גם לא היה להם שום שנאה אחד לשני כי האמינו שאין זאת אפשרות טבעית אלא מציאות שמימית שמתגלה באופן זה. אך בודאי אם לא היה ביניהם שום חיכוך טבעי לא היה שום אפשרות לעשות שלום על ידיהם כי מה שייך לעשות שלום כשאין מחלוקת. ורק על ידי המחלוקת והעבודה העצמית יש התגלות של השלום.

"יוכן הוא בפנימיות ימי המעשה יש לכלל יום ענין מיוחד ולכן שבת השלים העולם שהיה חסר מנוחה שהוא בחינת אהבה בסופה ואז נעשה שלום וכתוב אח"כ אלה תולדות השמים והארץ".

מבאר השפ"א כי כמו כן כל יום ויום הוא בחינה אחרת כידוע שיום א' הוא בחינת חסד ויום ב' גבורה וכו', ובשבת הוא בחינת מלכות שלית ליה מגרמה כלום ושם יש איחוד של כל ימות השבוע, ועליית העולמות. וזהו אלה תולדות השמים והארץ כי על ידי השלמת הבריאה משתלשל ויורד כל השפע.

"ומשה רבינו ע"ה זכה לתורת אמת ואהרן זכה לבחינת השלום, וקרח היה היפוך אהרן בעל מחלוקת ודתן ואבירם היפוך משה רבינו ע"ה בעלי שקרים".

לכן מבאר בהמשך הדברים ג"כ נברא פי הארץ בע"ש בין השמשות, "וקשה לומר שנברא פי הארץ רק בשביל דבר כל כך רחוק כבליעת הרשעים. אלא הטעם הוא כי היה העולם חסר השלימות ולכן צריכה הארץ לקבל גמר השלימות מן השמים, וזהו מה שמובא שהקב"ה השלים העולם בשבת שהיה העולם חסר מנוחה... ולכן נפתח הפה בבוא השבת לקבל השלמה מלמעלה, וכמו שאנו מקבלים השבת כן כלל הבריאה מצפה אל השלימות הבא בשבת".

עוד מבואר [תרל"ד] כי הלא ידוע שאהרן היה אוהב שלום ורודף שלום, ובזכותו היו ענני הכבוד, וכשנסתלק אהרן נסתלקו ענני הכבוד וממילא בא הכנעני להילחם בשיראל. מבאר השפת אמת על פי דרכו כי מה שהכנעני בא להילחם עם בני"י אינו בגלל הסתלקות ענני הכבוד ושמירתם הפחותה של כלל ישראל, אלא כל זמן שהיה אהרן חי היה מחדיר לכלל ישראל את ענין השלום שהוא הדביקות בה' ונתינת ההכנעה אחד לשני, וממילא היו עני הכבוד לשמירה. אך כשנפטר אהרן וכבר לא היה מי שיחדיר לכלל ישראל שלום ממילא נסתלקה גם השמירה..

ומסיים: "והוא ענין לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע נצחו מוטב ואם לאו יקרא ק"ש, פי' אף שאינו גובר לגמרי. מכל מקום על ידי המחלוקת זוכה אחר כך בעת שבא זמן מנוחה ודביקות שאין לך אדם שאין לו שעה ואז נזכר לו זכות המחלוקת כנ"ל".

כי כשאדם נכנס למחלוקת עם כוונה לשם שמים כמחלוקת להרגיז יצר טוב על יצר רע, זוכה לבסוף לבא שבת בא מנוחה.

*

'קצרה שהיא ארוכה או ארוכה שהיא קצרה'

"בגמ' מנין לכהן בעל מום שהוא פסול שנאמר הנני נותן לו את בריתי שלום כשהוא שלם ולא חסר. והא שלום בו' כתיב, ומשני ו' דשלום קטיע". צריך להבין מהו הו' קטיע, ומה טמון בו' הזו, ומה כל זה קשור לכהן בעל מום? אמרו רז"ל על הפסוק ויעמוד פנחס ויפלל ויתפלל לא נאמר אלא ויפלל מלמד שעשה פלילה עם קונו... (מהו פלילה?) הענין הוא ע"ד המבואר בזה"ק על הפסוק השבעתי אתכם... אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני".

אחד היסודות של הפרי הארץ, בכל כאב ובכל מעבר של האדם שם הוא מוצא את הקב"ה – תמצאו את דודי. מן המיצר קראתי י-ה, המפגש של האדם עם ה' הוא דווקא במצבים של הכאבים שלו. אך אז ישנן שתי אפשרויות לאדם, מצד אחד יכול לקחת את הכאב בתור מטרה – כלומר, להתפלל לקב"ה שיקח ממנו את הכאב. ומצד שני התפקיד של האדם הוא לחיות את הכאב בתור אמצעי – סיבה. סיבה זו באה לאדם מכיון ששכח שהקב"ה מחיה אותו וממילא הוא מקבל תזכורת, לאמר – הכאב של האדם הוא כאפס וכאין לעומת הכאב שיש לקב"ה כשהוא מצמצם את עצמו בשכינה הק' שמחיה את האדם והאדם לא שם ליבו לכך אלא מתנהג כבעל הבית באופן של כחי ועוצם ידי עשה לי... הצמצום של השכינה בתוך הגשם הוא צער לשכינה, אך כל עוד האדם מגלה את הקב"ה בחיי

היום יום שלו הוא מעלה את השכינה הק' בחזרה למקורה על ידי עבודת ה' שעושה. אך כשלא עושה זאת השכינה כביכול צריכה להצטמצם יותר נמוך באופן שגורם כאב לאדם וכפי שנראה אי"ה להלן, ואז האדם יתעורר בעל כורחו לראות את יד ה'.

המטרה היא לזהות מדוע יש לאדם כאב. לדוגמא, אדם הולך לבית החולים ומבקש משכך כאבים כי כואב לו. אך אם יתנו לו משכך כאבים לעולם לא נידע מה והיכן כואב לו. הכאב הוא סימפטום מחמת בעיה יותר עקרונית שיש לאדם, ואם אנו מתעסקים רק בסימפטום עדיין לא פתרנו את הבעיה אלא אדרבה אולי החרפנו אותה... כמו כן מגלה לנו הפרי הארץ זי"ע שכיש לאדם כאב, הוא מצביע על כך שיש לו בעיה, ואם האדם מחפש דרכים עוקפות או כל מיני סגולות להשכיח את הכאב אך אינו מטפל בבעיה זה לא יעזור לו. כי הסיבה האמיתית לכאב היא שהאדם יכיר כמה כאב יש לשכינה הק' כשאיננו בקשר איתה.

"ודרש הזוהר שהשכינה משבעת כל הנשמות היורדים בעולם הזה שיגידו לקב"ה מחולת אהבת השכינה אליו".

מגלה לנו הזוה"ק העצה כיצד לחיות בעולם הזה כראוי, הוא על ידי שאדם יזכיר כל הזמן את אהבת השכינה לקב"ה, כלומר להתפלל לה' שנזכה לראות כל הזמן את התגלות השכינה בתוך הגשם שאנו נמצאים, ועל ידי גילוי זה שהאדם עושה הוא מחבר את השכינה הק' עם הקב"ה כלומר האור הפנימי עם האור המקיף שאינו יכול להיכנס בתוך הגשמיות... וזה מה שאנו מבקשים, 'הגלה נא ופרוס חביבי עלי את סוכת שלומך תאיר ארץ מכבודך נגילה ונשמחה בך מהר אהוב כי בא מועד וחננו כימי עולם'.

"ובכדי לפרש הענין הוא ידוע אמרו בזהר מאן דאית ביה יראה לית ביה חוסר כלל, שנאמר אין מחסור ליראיו".

כל הסיבה שיש לאדם חוסר, הוא מכיון שאינו חי ביראה ויראה הוא לשון ראייה – לראות את הקב"ה בכל המצבים, אך כשאדם מתעורר ליראה את ה', ממילא אין שום ענין שה'סיבה' תישאר וממילא אדם נושע גם בישועה גשמית.

אמנם יש להדגיש שכל הנושא הזה הוא תלוי באמונת האדם! וכמו במשל שהבאנו כשאדם נמצא בביה"ח מוציאים לו דף ומראים לו את התוצאות מה נמוך ומה גבוה ובמה צריך לטפל, כל זמן שישאר עם משככי הכאבים לא יועיל לעצמו כלום. אך הברירה שלו היא להאמין למי שמבין ויודע שמה שרשום בדף זו המציאות שמשקפת את מצבו הבריאותי...

כמו כן להבדיל בעבודת ה' מה שמביא לנו הפרי הארץ היא המציאות האמיתית שמשקפת את כל החטרונות של האדם, ואם אדם יתעסק רק עם סגולות לא ייצא אף פעם מהחיסרון שלו אלא חיסרון יוליד חיסרון אחר כנגד חיסרון השכינה – עד שיתעורר לראות את האמת... וכבר ביארו בשם הרה"ק מקוברין זי"ע את הפסוק 'והייתם לְ סגולה' שלהיות קרוב להשי"ת זוהי הסגולה המעולה שבסגולות...

קעת מרחיב הפרה"א נקודה זו ע"י עוד מספר מקורות. "והענין הוא ע"ד מאמר בן זומא ראה אוכלסא בהר הבית ואמר ברוך שברא כל אלו לשמשני והוא מוסר ופחד גדול כשאדם נותן אל ליבו שכל העולם לא נברא אלא בשבילי..."

בשבילי נברא העולם, כל דבר שאדם נתקל בו צריך לדעת שיש בו סיבה שמיועדת אליו במיוחד שדרכה יגלה את הקב"ה. כל אחד מהמקום המיוחד שלו, ואינו דומה איש לרעהו. וזהו שברא כל אלו לשמשני, כלומר שעל ידי שראה בן זומא את כל האנשים בהר הבית מצא בכל אחד את הסיבה כיצד לגלות דרכו את הדרך להגיע לקשר עם בורא עולם. א"כ כל אחד הוא ה'שבילי' של השני כיון שכל אחד צריך להגיע לקשר הזה על ידי השני...

"וכ"ש אם צריכה להתלבש בעונשין ח"ו ובאומות העולם, כדי להכניע את לב זה שיירא מלפני ה' ויעשה רצון קונו".

דוד המלך ע"ה מבקש בתהלים, 'אך טוב וחסד ירדפוני', שאגיע לעשות את רצון ה' דרך הטוב והחסד, ולא אצטרך להמתין ולאליץ את השכינה הק' לרדת למקומות יותר נמוכים ח"ו כדוגמת העונשים ואומות העולם שיפחידו אותנו ואז נחזור לאבינו שבשמים. פעם נסע ר' אשר זי"ע בדרך ולפתע שם לב שכולם נוסעים כרגיל על אף שיכלו לעקוף מהנתיב שמשמאל, ולשאלתו אמר הנהג שיש מלפנים שוטר ואף אחד לא מעיז לעקוף אותו... שאל ר' אשר הלא השוטר עצמו אינו חשוב כ"כ כדי שיפחדו ממנו ולמה בכל זאת אף אחד לא עוקף? והסביר שלא מפחדים מהשוטר עצמו אלא מהמשפט שעומד מאחוריו... ואמר, כזו מודעות צריך שיהיה לנו בעבודת ה' שנפחד לחיות בכחי ועוצם ידי ולא נאלץ את השכינה הק' להתלבש בעונשין...

"נמצא כשאדם מתפלל לפני השי"ת על איזה דבר שחסר לו, העיקר שישים אליו ליבו, על שפלות השכינה, שמהראוי להיותה שלימה בכל העולמות שיהיה האדם הישראלי מושל בכל מכל כל... שכן היתה תחילת הבריאה שאמר ורדו בדגת הים ובעוף השמים ולא יהיה חסר כלום".

בפרשת חוקת מבאר הרה"ק מאפטא זי"ע בעל האוהב ישראל ענין זה נפלא, וכותב: כשאמר הקב"ה למשה רבינו לדבר אל הסלע ויוציא מים, יש לבאר שהקב"ה ברא ארבע יסודות אשר רוח מים עפר, וכל יסוד הוא מנוגד לשני, כי האש מכבה המים והרוח מפזרת העפר. אך האמת היא שבכל בריאה ובריאה יש מארבעת היסודות כולם אך יסוד אחד שם הקב"ה מעל כולם שהוא יהיה הדומיננטי כלומר המוביל על השאר. וכגון הסלע שיש בו מכל היסודות ויסוד העפר שבו גובר על כולם. אך לכאורה כיצד זה יתכן? אלא שכל יסוד כשהוא יודע את מקורו שהוא מאין סוף ב"ה מבטל את עצמו אל האין ואז יכול לחיות אם היסוד שכנגדו כי זהו רצון השי"ת. אמנם האדם שגם הוא עושה את רצון השי"ת והוא עיקר הבריאה כדי שיתקן ויעלה את הבריאה על ידי פרסום שם ה' יתברך בעולם, א"כ כשהאדם צריך לשנות את הטבע בשביל איזה תיקון העולם חייב הטבע להשתנות בשבילו. וכפי שראינו בקריעת ים סוף ועוד שכל זה היה כדי שיגיעו עם ישראל לקבלת התורה... א"כ כך גם משה רבינו ע"ה נצטוו ע"י ה' לשנות את הטבע שיגבר חלק המים על חלק העפר ויוציא הסלע מים, כי יש בזה גילוי כבוד ה'.

{ועוד מוסיף רמז יפה לזה כי המילה סלע במילוי היא סמ"ך למ"ד עי"ן והאותיות האמצעיות הן מ"ם ועל כן היכה הסלע פעמיים פעם אחת לאותיות הראשונות ופעם שניה לאותיות האחרונות ועי"ש}...

אמנם משה רבינו רצה שכל העם יתנו מעצמם עבודת ה' זו ויתבטלו לאין ויוכלו גם הם להוציא מים מן הסלע, כי בדין הוא שאם אדם עובד את ה' יכול לשנות את הטבע. אך בני ישראל רק שאלו האם יהיה מים או לאו, ומשה רבינו הסביר להם שהמים אינם העיקר אלא הסיבה והעיקר הוא הקשר וההתבטלות לאין לקב"ה. וכשלא עשו זאת קראם 'מורים', ומכיון שראה הסלע שאין הם מגיעים לביטול לקב"ה אלא רק רוצים את המים עד שקראם משה רבינו 'שמעו נא המורים' על כן נמנע מלהוציא מים על ידי הדיבור, והיה צריך משה רבינו להכות בסלע...

מספרים שכשהיתה נשברת כוס בביתו של הרה"ק ר' ברוך ממעז'יבוז זי"ע מיד היה מעורר לתשובה בבכיות... שאלו אותו פעם מדוע עושה ענין מכוס ששונה כמה פרוטות? וענה: אם לא נשמע את רצון ה' כשהכוס נשברת למה עוד נחכה... שהשכינה הק' תתלבש נמוך יותר?... הבעש"ט הק' מבאר שהמילה חטא נשמעת תמיד ללא האות א' שבה, לאמר – אדם מגיע לחטא כיון ששכח מא' שהוא אלופו של עולם... יוצא א"כ שכשאדם מגיע לחטא אין זה נתק אלא חסד מאת ה' לפתוח לאדם את העיניים לראות שעד עכשיו חי בנתק וכעת שרואה שהוא בעצם חוטא, על אף כל הגדלות שבנה לעצמו... חוזר מיד להכיר שהקב"ה הוא מנהל אותו ולא הוא...

א"כ מבאר הפרה"א זי"ע, שכל מגמת האדם בתפילתו על החיסרון שלו יהיה על העיקר שהוא צער השכינה שהתלבשה בגשם של חוסר כדי לעורר אותו לעבודת ה'... ועל זה אמרו חז"ל איזו דרך שהיא ארוכה והיא קצרה... כי אדם יכול לעבור דרך קצרה כגון לקחת משכך כאבים, שנראית בעיניו כקצרה, אך האמת היא שלא פתר את הבעיה כלל ודרך ארוכה עוד לפניו, ומנגד יכול מיד להתפלל על חיסרון השכינה שבעיניו הגשמיות ייראה כדרך ארוכה מחמת שאינו מבין את עומק הענין אך כשמשיג את המטרה הרי זו היא דרך קצרה שמביאה אותו מיד לקשר עם בורא עולם.

"ומגודל הקנאה בצער השכינה יותר טוב לו אלף אלפי ריבוא פעמים מיתתו מחייו ומה לו לזה להפקיר עצמו ולמסור נפשו על קדושת שמו... ובהיות אדם בכח זה אינו נאחז כלל בשרשי הדינים והוא למעלה מדין תורה, וא"א לו לכוון דעתו לילך עפ"י דעת תורה כי חולת אהבת השי"ת הוא. וזה היה פנחס בקנאו את קנאת השי"ת"...

זהו מה שפתח הפרי הארץ שפנחס עשה פלילה עם קונו, שמרוב עיונו בגודל צער השכינה, התעלה למעלה משרשי הדינים ודעת תורה, והפקיר עצמו לעשות דיינא – הנקרא פלילים, ועשה דין אחר מחמת חולת אהבת השי"ת. "אם המתפלל באופן זה נענה על תפילתו – שהרי הדין נמתק".

*

[שפ"א תרל"ז] 'במדרש גדול השלום שניתן לפנחס שאין עולם מתנהג אלא בשלום כלי מחזיק ברכה שנאמר ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום. כי בודאי הבורא ית' חפץ תמיד להשפיע כל טוב לבני ישראל'...

הקב"ה חפץ חסד הוא וכל תכלית בריאת העולם והנבראים היא כדי להשפיע חסד. וכמובא שלולי הנבראים לא היה למי להיטיב וכידוע. אך כדי לקבל שפע של טובה וברכה צריך האדם להכין את עצמו לכלי ראוי לקבלה. וכן מצינו אצל הנביא אלישע שאמר לאשה, כל זמן שיהיה לך כלים בבית השפעת השמן תמשיך, ואעפ"י ששאלה כלים מאחרים עדיין היתה ההשפעה הולכת ורבה, אך ברגע שנגמר הכלי האחרון באותו רגע עמד השמן ונפסקה ההשפעה. וכדי לבאר את עניין הכלי נביא את ביאורו של הרה"ק המגיד מעזריטש זי"ע, המובא בספר התניא (פרק ל"ה) שם מצטט אותו הרה"ק בעל התניא זי"ע בפעם היחידה

וז"ל: 'וכאשר שמעתי ממורי ע"ה פי' וטעם למה שכתב בעץ חיים שאור אין סוף ב"ה אינו מתייחד אפי' בעולם האצילות אלא ע"י התלבשותו תחלה בספירת חכמה והיינו משום שא"ס ב"ה הוא אחד האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא מדרגת החכמה וכו'.

נמצינו למדים כי ספירת החכמה היא הכי קרובה לבחינת האין שהוא א"ס ב"ה. וכן מבאר האריז"ל את הפסוק "והחכמה מאין תמצא", היינו שהחכמה היא הכי קרובה לאין. ומבאר המגיד זי"ע, שחכמה הוא לשון כח – מה והכוונה לביטול. ומפני כך החכמה נקראת מה, כי מה הוא לשון ביטול. משא"כ הספירות הבאות כגון הבינה מכונה מי, ומי הוא כבר מורה על משמעות וישות מסוימת שקיימת. כדי שהאדם יעשה לכלי הוא צריך להגיע לביטול גמור, ודוגמא לדבר כשאדם בא למסור שיעור, כל עוד אין מישהו שיודע מה הולכים לדבר הרי שאפשר למסור את השיעור ולהשפיע לשני דברים שאינו יודע עדיין. אך מי שיודע ומכיר את השיעור גורם לשני דברים: א. הוא חוסם את אומר השיעור שלא יוכל להשפיע כי אין למי להשפיע. ב. גורם לעצמו שאי אפשר למסור לו כלום מכיון שכבר מלא וגדוש... אם כן כדי לקבל השפעה צריך להיות מבוטל לחלוטין ממש כנייר חלק שעדיין לא כתבו עליו. ק"ו כשרוצה אדם לקבל השפעה מהא"ס ב"ה, צריך להיות מבוטל לגמרי ובהמשך נבאר ביתר ביאור אי"ה. וזו בחינת החכמה שהיא מורה על כזה ביטול שרק היא יכולה לקבל מהאין דווקא מפני שהיא בחינת מה. וכדי לשבר את האוזן כשאדם מכין לעצמו שתייה חמה הוא בודק היטב אם הכוס שהוא שותה בה נקיה, ואפי' אם יהיה לכלוך הכי קטן כבר ישטוף את הכוס בשנית... ובדרך מליצה אומרים שההבדל בין אפס לאפעס הוא הנקודה. כי אפס מורה על כלום אך אם תשים נקודה קטנה באות פ' כבר יהיה 'אָפֶּעס' – (משהו)...

מבאר המגיד זי"ע לעניינינו, כאשר אדם נקלע למצב שאינו יודע כיצד להתמודד איתו, והוא חסר אונים, יידע כי מצב זה נועד עבורו בכוונה תחילה מאת השי"ת כדי להשפיע לו שפע. אך איך יוכל להשפיע לו שפע אם האדם מרגיש שהוא צדיק הדור והוא ראוי לשפע... על כן כדי להפוך את האדם לכלי הראוי לקבלת שפע צריך להביא אותו למצב של בלבול וחוסר אונים כדי שיבטל את עצמו, ואז יהיה כלי ראוי לקבל שפע. א"כ כשאדם במצב שכזה הוא צריך לדעת שהוא הגיע לבחינה מאוד גבוהה – בחינת החכמה! ובמקום שהאדם ייתן את ההכנעה המתבקשת הוא מתחיל להילחם במצב הזה שנמצא. עלינו להבין שכאשר אנו נלחמים במצב הזה זהו ההפסד שלנו. וככל שאדם דואג יותר – הוא חוסם לעצמו את ההשפעה. ומנגד כשאדם שמח יותר ורגוע יותר הוא מקרב את עצמו אל הישועה וההשפעה.

זהו השלום שאנו מוצאים כאן בפרשה. כי לכאורה יש לתמוה איזה מן שלום זה, הלא מחלוקת גדולה היתה שם ופנחס יצא בריש גלי כנגד זמרי בן סלוא שהיה נשיא שבט. אך הכלל שאנו לומדים הוא, 'כל זמן שאני לא לחוץ, אין מי שיוכל להלחיץ אותי'. אך ברגע שאני לחוץ אזי אני הוא זה שפותח פתח לאחרים שיוכלו גם הם להלחיץ אותי'... כי המלחמה העיקרית היא אצל האדם עצמו בפנים. על כן כשפנחס היה שלם עם עצמו וידע שעושה את הדבר הראוי, אף אחד לא יוכל היה לעכב בעדו... ולא זו בלבד אלא שזה מה שנתן לו את הכח לעשות שלום לא רק עם עצמו אלא עם כולם!!! ואפי' במצב הכלבול ששרר שם הוא נהג בקנאות שהיה שלם עם עצמו ולא נתן לחשבונות

זרים להפריע לו. וזהו ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום – מתי? כשעם ישראל יהיה מוכן להיות כלי שלם שיוכל להכיל את השפע, וזו ההכנעה שאדם נותן ומבטל עצמו להשי"ת.

בהמשך דברי השפ"א: 'ואיתא בספרים כלי הוא כ'הנים ל'ויים י'שאלים, וכהן הראש הוא המחבר אותם להיות אחד לכן ניתן הכהונה לאהרן לאשר היה אוהב שלום ורודף שלום. ובחינת השלימות אי אפשר להשיג כראוי רק במתנת עליון, לכן כתיב בשבת מתנה טובה יש לי כו' וכן הכהונה ניתנה לזרעו של אהרן במתנה... ואיתא לא נתכהן פנחס עד שהרג לזמרי. והיא גופא קשיא למה לא נמשח הלא ראינו כי היה צדיק גדול, אמנם השי"ת ראה שיוכל להרויח הכהונה במעשיו הטובים... כי גדלה כהונתו שהשיגה עפ"י מעשיו מאילו היה בכלל מתנת כל זרע אהרן'...

מבאר השפ"א עפ"י האמור לעיל, היחיד שקיבל את הכהונה ע"י עבודה ולא במתנה או בירושה, היה פנחס וזאת משום שהקב"ה ראה שיוכל לזכות לכך ע"י יגיעה וזה חשוב אצל הקב"ה הרבה יותר ממי שמקבל שלא ע"י יגיעה. וכן היה נוהג ר' אשר זי"ע לומר שרואים שישנם אנשים שמקבלים דברים רק אחר יגיעה גדולה ועבודה רבה ועצומה אך זהו כדאי וחשוב כי כך האדם יודע להעריך את מה שקיבל. משא"כ מי שמקבל הכל על 'מגש של כסף' שגם אינו יודע להעריך זאת כראוי ופעמים שגם יכול לאבד זאת במהירות בה קיבל את הדבר... אך מי שמתייגע על דבר אצלו שורה הברכה.

לכל אדם ישנה נקודה בה בחר בשבילו השי"ת שיצטרך לעמול שם יותר מכל אדם אחר. אך ההסתכלות צריכה להיות שהקב"ה בחר דווקא בי בעניין זה בשונה מכל אדם אחר מכיון שיש לי את היכולת להשיג את הדבר הזה ע"י עמל ויגיעה וזה חשוב בעיני ה' יותר מאם אקבל את זה במתנת חינם...

נתבאר לנו א"כ השבוע כמה יסודות נפלאים. א. מהו שלום. מהו המושג כלי. וכיצד אדם יכשיר את עצמו להיות ראוי לקבלת שפע של ברכה ושלום מאת השי"ת...

*